

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Adéla Běhůnková

Dohoda o vině a trestu

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Lukáš Bohuslav, Ph.D.

Katedra: Katedra trestního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 18. 6. 2024

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 108 523 znaků včetně mezer.

V Uh. Hradišti dne 18. 6. 2024

Adéla Běhůnková

Obsah

Úvod.....	5
1 Zavedení institutu do českého právního řádu.....	6
1.1 Vymezení pojmu dohoda o vině a trestu.....	6
1.2 Důvody zavedení.....	6
1.2.1 Zrychlení trestního řízení.....	7
1.2.2 Zlepšení postavení poškozeného.....	8
1.2.3 Zvýšení hospodárnosti a efektivity trestního řízení.....	9
1.2.4 Institut spolupracujícího obviněného.....	10
1.2.5 Posílení aktivní role stran.....	10
1.3 Legislativní pokusy o zavedení institutu.....	11
2 Dohoda o vině a trestu de lege lata.....	12
2.1 Charakteristika.....	12
2.2 Zákonné podmínky.....	13
2.3 Subjekty.....	13
2.3.1 Obviněný.....	13
2.3.2 Obhájce.....	14
2.3.3 Státní zástupce.....	15
2.3.4 Poškozený.....	16
2.3.5 Soud.....	18
2.4 Fáze.....	19
2.4.1 1. fáze – sjednání dohody o vině a trestu.....	19
2.4.2 2. fáze – řízení o návrhu na schválení dohody o vině a trestu.....	25
2.4.3 Odstoupení, opravné prostředky.....	27
2.5 Novelizace zák. č. 333/2020 Sb.....	29
2.6 Nově přijatá novela trestního zákoníku a trestního řádu.....	31
2.7 Výhody a nevýhody dohody o vině a trestu.....	32

3	Odklony.....	34
3.1	Znaky odklonů.....	35
4	Základní zásady a jejich vztah k dohodě o vině a trestu.....	36
4.1	Zásada materiální pravdy.....	36
4.2	Zásada vyhledávací.....	37
4.3	Zásada presumpce nevinny.....	37
4.4	Zásada oficiality a legality.....	38
4.5	Zásada rychlosti.....	39
4.6	Zásada veřejnosti.....	39
4.7	Zásada volného hodnocení důkazů.....	40
5	Srovnání s právní úpravou na Slovensku.....	41
6	Aktuální statistiky užití dohod o vině a trestu.....	43
6.1	Poměr navržených a schválených dohod.....	43
6.2	Poměr obžalob (včetně návrhů na potrestání) a návrhů na schválení dohody.....	44
7	Návrhy de lege ferenda.....	45
	Závěr.....	47
	Seznam použitých zkratk.....	50
	Seznam použitých zdrojů.....	51
	Abstrakt.....	58
	Klíčová slova.....	58
	Abstract.....	59
	Key words.....	59

Úvod

Dohoda o vině a trestu, zavedená do českého právního řádu zákonem č. 193/2012 Sb., představuje významný krok směrem k modernizaci trestního řízení. Tento institut, typický pro angloamerický právní systém, byl přijat jako alternativa ke standardnímu trestnímu procesu s cílem zmírnit zátěž soudního systému a zrychlit trestní řízení. I když česká právní úprava nepřejala všechny prvky angloamerického modelu, její zavedení bylo inspirováno snahou dosáhnout efektivity a spravedlnosti v trestním řízení.

Dohoda o vině a trestu se řadí mezi konsenzuální způsoby řešení trestních věcí, což znamená, že vyžaduje souhlasné vyjádření všech zúčastněných stran. Tento postup přináší výhody, jako je zkrácení délky řízení, snížení nákladů a zlepšení postavení poškozeného, kterému je umožněno rychleji dosáhnout náhrady škody. Zároveň však vyvolává otázky týkající se kvality trestního procesu, možné viktimizace poškozených a nároků na státní zástupce, kteří mají klíčovou roli při sjednávání dohody.

Cílem této diplomové práce je zhodnotit právní úpravu dohody o vině a trestu v České republice, analyzovat argumenty odborníků a posoudit, zda tento institut splnil očekávání, která byla do něj vkládána. Součástí bude rovněž zkoumání efektivity tohoto institutu, jeho dopadu na rychlost a kvalitu trestního řízení a jeho přínosu pro obviněného, poškozeného i státního zástupce. Tato analýza bude vycházet z dostupných statistik, právních dokumentů a odborných studií, které poskytují komplexní pohled na praktické fungování dohody o vině a trestu od jejího zavedení až po současnost.

Zavedení dohody o vině a trestu do českého právního systému bylo motivováno potřebou zajistit rychlý a spravedlivý proces, jak je zakotveno v čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a v čl. 38 Listiny základních práv a svobod. Důvodová zpráva k zákonu č. 193/2012 Sb. upozorňovala na problémy české justice, především na zdlouhavost řízení a jeho dopad na hodnotu důkazů a práva obviněných a poškozených. Dojde ke komparaci s angloamerickým systémem i s právní úpravou na Slovensku, kterou se zákonodárce při tvorbě institutu inspiroval.

Následující kapitoly této diplomové práce se budou věnovat podrobnému rozboru právní úpravy, analýze statistik týkajících se délky trestního řízení, hodnocení efektivity institutu a zkoumání jeho dopadů. Výsledkem bude komplexní zhodnocení, zda dohoda o vině

a trestu skutečně přinesla očekávané přínosy a jaké jsou její hlavní výzvy a omezení v českém právním prostředí.

1 Zavedení institutu do českého právního řádu

Dohoda o vině a trestu se stala součástí trestního řádu zák. č. 193/2012 Sb., a to jako nový institut patřící do kategorie alternativních způsobů vyřizování trestních věcí. Tento institut je z historického hlediska typický pro angloamerický právní systém, kde se slouží ke zmírnění zátěže soudního systému a zrychlení trestního řízení prostřednictvím doznání obviněného výměnou za to, že mu bude snížena hranice trestní sazby.¹ Takovéto „kupčení se spravedlností“² ale česká právní úprava nepřejala. Přejatý způsob právní úpravy dohody o vině a trestu je ve skutečnosti inspirován jen několika prvky angloamerického dohodovacího řízení.

1.1 Vymezení pojmu dohoda o vině a trestu

Sám zák. č. 141/1961 Sb., tr. řád neobsahuje definici pojmu dohoda o vině a trestu. Nenajdeme ji ani v důvodové zprávě k zák. č. 193/2012 Sb., kde je řečeno jen to, že se jedná o nový způsob alternativního vyřízení věci. Komentář k tr. řádu shrnuje jen podstatu institutu, a to jako „přijatelnou dohodu mezi státním zástupcem a obviněným, za současného zohlednění zájmů poškozeného, taková dohoda podléhá schválení soudem ve veřejném zasedání rozsudkem, který má poměrně široká oprávnění dohodu nepřijmout, obviněný se vzdá práva na plnohodnotné projednání věci soudem a práva na dokazování viny v hlavním líčení, za což může očekávat ochotu státního zástupce přistoupit na mírnější potrestání.“³

Dohoda o vině a trestu se řadí mezi konsenzuální způsoby trestního řízení. Tento pojem můžeme charakterizovat jako postup v trestním řízení, ke kterému je zapotřebí souhlasného vyjádření několika stran, u nichž je potřebná určitá míra účasti s ohledem na jejich postavení v trestním procesu.⁴

1.2 Důvody zavedení

Co vedlo zákonodárce k zavedení institutu dohody o vině a trestu do českého právního řádu? Nahlédneme-li do důvodové zprávy k zákonu č. 193/2012 Sb., hned na prvním místě najdeme argument, podle kterého dosavadní právní úprava nevyužívala všech možných prostředků k zajištění práva na rychlý a spravedlivý proces tak, jak je zakotveno v čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Za nejzásadnější problém české justice byla

---

1 BRŇÁKOVÁ, Simona, KORBEL, František. *Dohoda o vině a trestu*. Trestněprávní revue, 2008, č. 9, s. 272.

2 ŘÍHA, Jiří. In: ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád: komentář*. 7. dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 2263.

3 ŘÍHA, Jiří. op. cit. sub 2, s. 2260.

4 BOHUSLAV, Lukáš. *Dohoda o vině a trestu*. Praha: Wolters Kluwer, 2023, s. 1.

považována rychlost výkonu spravedlnosti, která má za následek například to, že „zdlouhavost řízení může vést k oslabení hodnoty důkazu, obviněný i poškozený jsou vystavováni nejistotě o výsledku řízení, vytrácí se vztah mezi trestným činem a trestem, neúměrně dlouho se udržuje stav, kdy obviněný, který je považován za nevinného, musí snášet zásahy do práv a svobod chráněných citovanou úmluvou.“⁵

Důvodová zpráva také porovnává efektivitu a rychlost v zemích, kde se uplatňuje angloamerický právní systém, kterým se zákonodárce při vytváření institutu dohody o vině a trestu inspiroval. Konkrétně v USA uznávalo vinu před soudem zhruba 75 % obžalovaných motivovaných tím, že uznáním viny dojde ke snížení ukládaného trestu zhruba o 33 %.

1.2.1 Zrychlení trestního řízení

Problémem trestního řízení v ČR je dlouhá doba řízení, často až nepřiměřeně. Přitom požadavek přiměřené lhůty vyplývá jak z evropských požadavků, tak i z tuzemského práva. Na evropské úrovni se jedná například o čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod – právo na spravedlivý proces – „Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem.“ Tento požadavek reflektuje také čl. 38 Listiny základních práv a svobod „Každý má právo, aby jeho věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů.“ a také přímo § 2 odst. 4 tr. řádu „Trestní věci musí orgány činné v trestním řízení projednávat urychleně bez zbytečných průtahů.“ Důsledkem je pak možné snížení účinnosti trestů, které nenásledují co nejrychleji po spáchání trestného činu.⁶

Když se na problematiku podíváme z pohledu justice, dochází stále k přetěžování orgánů činných v trestním řízení? Počet napadlých věcí dle Výroční zprávy Ministerstva spravedlnosti za rok 2022 od roku 2013 klesá. V roce 2023 bylo registrováno o 574 skutků méně oproti roku 2022,⁷ v roce 2022 naopak došlo k nárůstu o 28 758 skutků oproti roku 2021.⁸

---

5 Důvodová zpráva k zákonu č. 193/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb, o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In beck-online.cz [online]. [cit. 2024-06-3]. Dostupné z: <https://app-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgezff6mjzgnpwi6q>

6 ŠČERBA, Filip, a kol. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha: Leges, 2012, s. 9.

7 *Statistické přehledy kriminality za rok 2023*. In [policie.cz](https://www.policie.cz) [online]. [cit. 2024-04-20]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2023.aspx>

8 *Vývoj registrované kriminality v roce 2022*. In [policie.cz](https://www.policie.cz) [online]. [cit. 2024-04-20]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/vyvoj-registrovane-kriminality-v-roce-2022.aspx>

Z výroční zprávy Ministerstva spravedlnosti je patrné, že průměrná délka trestního řízení od roku 2008 klesala, naopak v letech 2016 – 2021 průměrná délka řízení lehce stoupla. Dalo by se čekat, že k tomu mohla přispět také celosvětová pandemie COVID-19, ovšem statistika žádný prudký nárůst v těchto letech neukazuje. Nadějně jsou hodnoty z roku 2022, kdy průměrná délka trestního řízení klesla o 22 dnů. Jedná se o největší pokles od roku 2010.⁹

S tendencí zkracovat trestní řízení souvisí také pojem racionalizace trestní justice, jehož cílem je působit na zefektivnění trestního řízení, zejména jeho zkrácení, hospodárnost a případné zjednodušení administrativních procesů.¹⁰ Snahy zrychlit trestní řízení ale nesmí být úkor jeho kvality a nesmí znehodnocovat základní zásady, na kterých je trestní proces postaven.

1.2.2 Zlepšení postavení poškozeného

Dalším očekávaným přínosem institutu dohody o vině a trestu, a to nejen dle důvodové zprávy, mělo být zabránění sekundární viktimizace poškozených, zejména v důsledku jejich opakovaných výpovědí v soudním řízení a také co nejrychlejší dosažení náhrady škody/újmy/bezdůvodného obohacení.

V důsledku toho byla v § 175a odst. 2 tr. řádu uložena povinnost státnímu zástupci, který má povinnost vyrozumět poškozeného o sjednávání dohody o vině a trestu a upozornit jej na možnost uplatnění nároku na náhradu škody, nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení. Povinnost dbát na zájmy poškozeného je dále dána v § 175a odst. 5 tr. řádu, kdy poškozený, uplatnil-li nárok, ani nemusí být přítomen a státní zástupce může dohodnout rozsah náhrady škody/újmy/bezdůvodného obohacení s obviněným za poškozeného. Tím se státní zástupce dostává do postavení jakéhosi „kvazi zmocněnce“ poškozeného, což může narušit jeho postavení orgánu činného v trestním řízení v rovině nezávislosti.¹¹

Na poškozeného zákon myslí také v řízení před soudem, kde dochází k (ne)schválení dohody o vině a trestu. Pokud je poškozený přítomen, soud jej vyzve k vyjádření (§ 314q odst. 4 tr. řádu). Zjistí se postoj poškozeného, který může mít vliv na neschválení dohody. Není-li výše náhrady v dohodě o vině a trestu ujednána, soud rozhodne na základě spisu.

---

9 Ministerstvo spravedlnosti. *České soudnictví 2022: Výroční statistická zpráva*. In justice.cz [online]. [cit. 2024-04-20]. Dostupné z: https://justice.cz/documents/d/msp/ceske_soudnictvi_2022

10 ŠČERBA, Filip, a kol. op. cit. sub 6, s. 9.

11 ŠÁMAL, Pavel; MUSIL, Jan; KUČHTA, Josef; FRYŠTÁK, Marek a KALVODOVÁ, Věra. *Trestní právo procesní*. 4. přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, s. 757.

Výjimečně může být poškozený odkázán na řízení ve věcech občanskoprávních. Takový postup by ale neměl být pravidlem, což je vyjádřeno i v důvodové zprávě.

Ke zlepšení mělo také přispět pověření probačního úředníka k vytvoření podmínek směřujících ke sjednání dohody o vině a trestu. Měl být prostředníkem mezi obviněným a poškozeným ve věci vypořádání nároku na náhradu škody. Toto pověření obsahoval Vládní návrh na vydání zákona v roce 2008, avšak do platné právní úpravy se možné pověření probačního úředníka nepromítlo.¹²

1.2.3 Zvýšení hospodárnosti a efektivity trestního řízení

Snížení finanční náročnosti v případě zavedení dohody o vině a trestu bylo očekáváno zejména z důvodu nepřipustnosti odvolání proti dohodě o vině a trestu schválené soudem, o čemž svědčí i důvodová zpráva k zák. č. 193/2012 Sb. Tím měly být vyváženy náklady na nutnou obhajobu obviněného.

Další očekávané snížení se týkalo nejsložitější části trestního řízení, a to dokazování, ať už z hlediska potřebných úkonů anebo času. S neustálým pokrokem společnosti dochází k páchání skutků, které trestní předpisy ani nepředpokládají a je potřeba na ně pružně reagovat. V dnešní „moderní“ době se čím dál častěji setkáváme s nejrůznějšími hackerskými útoky, okrádáním skrze sociální sítě, vkládáním úspor do bitcoinů na popud podvodníků vydávajících se za finanční instituce a s dalšími všemožnými způsoby kriminality, která jde nadále s dobou dopředu a je těžko postižitelná. A právě dokazování, nejen ve výše uvedených případech, může být čím dál častěji obtížnější z důvodu nemožnosti nalézt důkazy, dešifrovat je a to tak, aby v mezidobí nedošlo k jejich zničení. Na tento aspekt upozorňoval Musil už v roce 2008, když poukazoval na zvyšující se rafinovanost pachatelů.

V případě řízení o dohodě o vině a trestu může být odsuzující rozsudek vydán bez konání hlavního líčení (pokud je dohoda sjednána v přípravném řízení), což je velkou finanční i časovou úlevou pro soud, který nemusí provádět rozsáhlá dokazování, případně i nařizovat několik dalších jednání ve věci. Ulevěním soudu ale na druhou stranu dojde k většímu zatěžování státních zástupců, kteří dohodu o vině a trestu sjednávají s obviněným, jednají o ní, případně i zastupují poškozeného ve věci stanovení náhrady škody. Tato situace může vést k negativnímu důsledku vzhledem k tomu, že postup státního zástupce ve věci dohodě o vině a trestu je postupem fakultativním, a tudíž záleží na jeho uvážení. Státní zástupci poté

---

¹² *Vládní návrh novely trestního řádu, na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů, sněmovní tisk 574, 2008, V. volební období.* In psp.cz [online]. [cit. 2024-06-03]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=574&CT1=0>

nezřídká odmítají návrhy na sjednání dohody bez uvedení důvodu (takovou povinnost ani nemají) z důvodu časové náročnosti sjednávání a složitosti vyjednávání s obviněným.

Co se týče efektivity, cíl řízení nalezneme v § 1 odst. 1 tr. řádu „aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni.“ Dohoda o vině a trestu má napomoci efektivitě hned v několika ohledech. Za prvé, obviněný prohlašuje, že spáchal skutek, pro který je stíhán, což usnadňuje prokazování viny soudem. Za druhé, náhrada škody poškozeného je rychlejší, často vyšší a snadněji dohodnutelná, jelikož obviněný má zájem dohodu uzavřít a tím pádem je ochotnější i ke vyrovnání se s poškozeným. Za třetí, soud neprovádí dokazování, čímž se zkracuje časová náročnost řízení před soudem. Za čtvrté, obviněný má taktéž zájem na rychlém vyřízení věci s co nejnižšími náklady, tedy aktivně přispívá k efektivnímu potrestání a nápravě. A za páté, řízení končí před soudem prvního stupně a obviněný se vzdává práva na odvolání.

1.2.4 Institut spolupracujícího obviněného

Dohoda o vině a trestu může být využita také v případě odhalování organizované kriminality, kdy vyjednávání o vině je typické právě pro angloamerický systém, ze kterého dohoda o vině a trestu pochází. Takovéto vyjednávání o vině označil Evropský soud pro lidská práva jako běžný jev i v evropském systému „obviněnému může být zmírněn trest, pokud uzná vinu nebo pokud poskytne policii či obžalobě významnou součinnost.“¹³ Přičemž ale nesmí dojít k nátlaku na obviněného například nepřiměřeným rozdílem mezi tresty.

Institut byl zaveden i do českého trestního řízení, konkrétně je upraven v § 178a tr. řádu. V souvislosti s dohodou o vině a trestu došlo k možnosti označit obviněného za spolupracujícího až novelou v roce 2020.

1.2.5 Posílení aktivní role stran

Jak už bylo řečeno, koncept dohody o vině a trestu vychází z angloamerického právního systému, který spočívá na rozdílných zásadách. Angloamerický systém je postaven na aktivitě státního žalobce, který má odpovědnost za prokázání viny a zároveň od obviněného se očekává „jako samozřejmost obranná aktivita“.¹⁴

---

13 *Důvodová zpráva k zákonu č. 193/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.* op. cit. sub 5.

14 MUSIL, Jan. *Dohody o vině a trestu jako forma konsenzuálního trestního řízení.* Kriminalistika, 2008, č. 1, s. 16.

Naproti evropský kontinentální systém je ovlivněn zásadou vyhledávací, která spočívá v úloze soudu zjišťovat okolnosti a důkazy i v případě nečinnosti a nespolupráce stran. Odpovědnost za výsledek řízení a potrestání nese soud.

Při sjednávání dohody o vině a trestu se předpokládá aktivní účast obviněného a státního zástupce, jejichž cílem je se dohodnout, shodnout na znění dohody. Strany dohody mají zájem na posílení svého postavení při vyjednávání a uvědomují si, že jde o postup fakultativní. Zejména pokud obviněný takovýto postup navrhl, aktivněji usiluje o sjednání dohody o vině a trestu, která zpravidla přinese pro obviněného výhodnější výsledek než při tradičním trestním řízení a řízení rychleji skončí, což je konec konců jedním z hlavních důvodů zavedení institutu dohody o vině a trestu do českého trestního práva procesního.

1.3 Legislativní pokusy o zavedení institutu

Než došlo k přijetí institutu dohody o vině a trestu do českého právního řádu, existovaly již v minulosti návrhy pro zavedení dohody, které však nebyly úspěšné. První snaha o zavedení dohody o druhu a výši trestu byla projevena legislativním návrhem už 3. 12. 2004.¹⁵ Tento návrh byl však zamítnut hned v prvním čtení. V tomto návrhu se hovoří o sjednání dohody u přečinů nejpozději u prvního hlavního líčení, a to na základě doznání obžalovaného, tuto dohodu měl poté schvalovat soud usnesením. Iniciativa tak byla svěřena do rukou obžalovaného. Navrhovaná úprava byla velmi rigidní, nejspíše z obav z reakcí na nový institut, který nebyl ve společnosti přijat s otevřenou náručí.

Druhá snaha byla o něco úspěšnější, prošla všemi třemi čteními, ale nakonec byl návrh Senátem zamítnut. Jednalo se o pozměňovací návrhy k návrhu z roku 2004. Došlo ke změně terminologie, už se hovořilo o prohlášení viny obžalovaným, nikoli o dohodě.

Třetí návrh byl uskutečněn 22. 8. 2008¹⁶ a institut už byl pojmenován jako dohoda o vině a trestu a iniciativa jejího uzavření byla svěřena do rukou státního zástupce, byla zakotvena povinnost nutné obhajoby a opět omezení jen na přečiny. Ačkoliv ve druhém čtení

---

15 *Návrh poslanců Jiřího Pospíšila a Radima Chytky na vydání zákona, kterým se mění, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, sněmovní tisk 836/0, 2004.* In psp.cz [online]. [cit. 2024-06-17]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=4&ct=836&ct1=0>

16 *Vládní návrh na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů, sněmovní tisk 574/0, 2008.* In psp.cz [online]. [cit. 2024-06-17]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=574&CT1=0>

byly zpracovány pozměňovací návrhy, ani tak nebyla návrh na zavedení dohody o vině a trestu úspěšný.

2 Dohoda o vině a trestu de lege lata

Dohoda o vině a trestu byla v tr. řádu zařazena mezi zvláštní způsoby řízení a zavedena do českého právního řádu byla zák. č. 193/2012 Sb. s účinností od 1. 9. 2012. Dle důvodové zprávy bylo hlavním důvodem začlenění institutu dohody o vině a trestu do tr. řádu zajištění práva obviněného na rychlý a spravedlivý proces, jak stanovuje čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod. Za nejzávažnější problém justice je totiž považován pomalý výkon spravedlnosti.¹⁷

Jedná se o jeden z nejmladších institutů v trestním právu procesním a zároveň i odklon v širším smyslu. Problematice zařazení dohody o vině a trestu mezi odklony se věnuje následující kapitola.

2.1 Charakteristika

Hlavním cílem dohody o vině a trestu je dosažení dohody mezi státním zástupcem, obviněným a případně i poškozeným ohledně konečného řešení trestní věci. Tato dohoda zahrnuje prohlášení obviněného o spáchání skutku, za který je stíhán, a určení trestu, který mu bude za daný skutek uložen. Předmětem dohody tedy není jen vina a trest, ale dohoda také může dále zahrnovat návrh na uložení ochranného opatření a povinnost k náhradě škody, nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení poškozenému.¹⁸

Návrh na zahájení jednání o dohodě o vině a trestu v přípravném řízení může podat jak státní zástupce, tak obviněný. Jednání o dohodě je ale postupem fakultativním, záleží tedy na státním zástupci, zda k zahájení přistoupí. Obviněný na takový postup nemá právem přiznaný nárok. Navrhnout sjednání dohody o vině a trestu může také soud, pokud to předseda senátu při hlavním líčení po podání obžaloby považuje za vhodné.

Poškozený má právo být přítomen při sjednávání dohody o vině a trestu a při prvním jednání může uplatnit nárok na náhradu škody, nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení. Ve výjimečných případech může být s nárokem odkázán do občanskoprávního řízení.

Uzavření dohody o vině a trestu má dvě fáze. Za prvé se jedná o proces sjednávání dohody o vině a trestu mezi obviněným a státním zástupcem. Ve druhé fázi dochází ke schvalování této dohody soudem, a to formou odsuzujícího rozsudku (resp. ji usnesením

---

¹⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 193/2012 Sb. op. cit. sub 5, s. 3.

¹⁸ *Metodika k postupu státních zástupců při sjednávání dohod o vině a trestu*. In *verejnazaloba.cz* [online]. [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2023/03/1-SL-111-2022.pdf>, s. 2.

schválit nemusí). Soud posuzuje, zda není-li dohoda „nesprávná nebo nepřiměřená z hlediska souladu se zjištěným skutkovým stavem nebo z hlediska druhu a výše navrženého trestu, případně ochranného opatření, nebo nesprávná z hlediska rozsahu a způsobu náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení, anebo zjistí-li, že došlo k závažnému porušení práv obviněného při sjednávání dohody o vině a trestu.“¹⁹ Dokazování soud neprovádí.

2.2 Zákonné podmínky

Podmínkou k možnému zahájení jednání o dohodě o vině a trestu dle §175a odst. 1 tr. řádu jsou výsledky vyšetřování (v případě zkráceného přípravného řízení hovoříme o fázi prověřování) dostatečně prokazující spáchání skutku obviněným, přičemž tento skutek je trestným činem. V takovém případě může státní zástupce přistoupit k zahájení jednání o dohodě, a to i bez návrhu obviněného, který ale není povinen na tento návrh přistoupit. Zároveň pokud návrh iniciuje obviněný, musí státní zástupce posoudit, zda je takový postup vhodný.²⁰ Je-li dána některá z podmínek nutné obhajoby (§ 36 tr. řádu), musí mít obviněný obhájce už v přípravném řízení.

Tr. řád obsahuje vlastně jen dvě pozitivní podmínky sjednání dohody o vině a trestu, a to v § 175a odst. 3, který říká: „Podmínkou sjednání dohody o vině a trestu je prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán, pokud na základě dosud opatřených důkazů a dalších výsledků přípravného řízení nejsou důvodné pochybnosti o pravdivosti jeho prohlášení.“ Je tedy zapotřebí prohlášení obviněného a neexistence důvodných pochybností o tomto prohlášení.

Negativními podmínkami, které vylučují sjednání dohody o vině a trestu, jsou řízení proti uprchlému (§ 175a odst. 8 tr. řádu) a řízení ve věcech mladistvých (§ 63 zákona o soudnictví ve věcech mládeže).

2.3 Subjekty

2.3.1 Obviněný

V § 91 odst. 1 tr. řádu je stanovena povinnost orgánů činných v trestním řízení před prvním výslechem. Musí dojít k poučení obviněného o možnosti v přípravném řízení uzavřít dohodu o vině a trestu se státním zástupcem, která následně podléhá schválení soudem. Poučuje se o

---

¹⁹ § 314r odst. 2 zák. č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů

²⁰ *Metodika k postupu státních zástupců při sjednávání dohod o vině a trestu.* op. cit. sub 18, s. 5.

podstatě a důsledcích takové dohody, zejména o vzdání se práva na projednání věci v hlavním líčení a práva podat odvolání proti rozsudku. Poučení se zaznamenává do protokolu.

Obviněný může sám iniciovat návrh státnímu zástupci, že má zájem o sjednání dohody. Zpravidla očekává uložení mírnějšího trestu než v standardním řízení, nebo dokonce i uložení pod dolní hranici, což je umožněno od novely v roce 2020. Konečné uvážení je však na státním zástupci, jelikož jen on může podat návrh na zahájení jednání o dohodě o vině a trestu a takovýto postup je postupem fakultativním.

Při jednání o dohodě o vině a trestu se posiluje role stran, neboť je v zájmu strany, která takový postup navrhne, dohodu sjednat. Obviněný může dosáhnout svou aktivní činností konkrétního výsledku trestního řízení, prohlášením o spáchání skutku může ovlivnit jak výši, tak druh trestu. Nezřídka využije dohodu o vině a trestu jako prostředek, kterým se vyhne vazbě nebo je obviněný z vazby propuštěn.²¹ Takovým postupem se zabýval i Ústavní soud, který stanovil, že propuštění z vazby je jen vedlejším bonusem pro obviněného a soud by se měl ujistit, že hlavním důvodem sjednání dohody není snaha obviněného o propuštění z vazby.²²

Metodika Nejvyššího státního zastupitelství reflektuje i judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, která stanovila, že nabídka mírnějšího trestu nesmí být natolik mírnější, že by představovala nátlak na obviněného. Nesmí dojít k porušení práva neobviňovat sám sebe nebo přijmout dohodu o vině a trestu jako prostředek vyhnutí se mučení.²³

2.3.2 Obhájce

Povinnost nutné obhajoby ve všech případech při sjednávání dohody o vině a trestu byla zrušena novelou, zák. č. 333/2020 Sb. Obhájce obviněného však často sehrává velmi důležitou roli, zejména má vliv na obviněného, který na základě jeho odborného posouzení a doporučení začne o dohodě jednat. Může ale nastat i opačný případ, kdy obhájce nedoporučí o dohodě jednat, avšak obviněný na svém trvá. Otázkou, zda je nezbytné, aby obhájce v takovém případě vyjádřil svůj odlišný názor, se zabýval ve svém článku Vantuch.

Podle něj záleží, jaké informace má obhájce v průběhu vyšetřování. „Pokud policejní orgán ani státní zástupce neumožní obhájci nahlédnutí do spisu, tak nemůže analyzovat situaci

---

21 BOHUSLAV, Lukáš. op. cit. sub 4, s. 170.

22 Nález Ústavního soudu ze dne 4. 2. 2020, sp. zn. I. ÚS 1860/19. In usoud.cz.cz [online]. [cit. 2024-06-12]. Dostupné z: https://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/Tiskova_mluvci/Publikovane_nalezky/2020/I_US_1860_19_an.pdf

23 Metodika k postupu státních zástupců při sjednávání dohod o vině a trestu. op. cit. sub 18, s. 8.

a nemůže doporučit obviněnému uzavření dohody o vině a trestu, pokud nezná výsledky provedeného šetření, nýbrž pouze to, co z nich uvedl policejní orgán do usnesení o zahájení trestního stíhání.²⁴ Obviněný má nepochybné právo rozhodnout o postupu ve své trestní věci.

Jak se má ale zachovat obhájce v případě, že s postupem obviněného nesouhlasí? Dle § 16 odst. 2 zákona o advokacii je advokát povinný užívat všechny zákonné prostředky a uplatnit v zájmu klienta vše, co dle svého přesvědčení pokládá za prospěšné. „Trvá-li klient i nadále na svém pokynu, může to být v některých případech považováno za narušení nezbytné důvěry mezi advokátem a klientem, a tedy rovněž důvod pro vypovězení smlouvy o poskytování právních služeb advokátem nebo pro žádost advokáta o zrušení jeho ustanovení či určení k poskytování právních služeb.“²⁵

Za účelem podpory komunikace mezi státními zástupci a advokáty, ale také za účelem častějšího užití odklonů, bylo v roce 2018 sjednáno Memorandum o součinnosti mezi Nejvyšším státním zastupitelstvím a Českou advokátní komorou. To stanovuje celkem 10 základních zásad komunikace, například že komunikace je důvěrná, z neveřejné povahy přípravného řízení plyne zájem na zabránění úniku informací, dodržování profesní etiky, ...²⁶ Spolupráce má být každoročně vyhodnocena a má být podána zpráva o naplnění účelu Memoranda. Ve zprávě o činnosti za rok 2022 nalezneme toto vyhodnocení, ze kterého plyne, že „Komunikace o způsobu vyřízení věci v přípravném řízení je iniciována především ze strany státního zástupce, ze strany obhajoby je v tomto stadiu řízení (ve fázi vyšetřování) iniciativa zejména u trestných činů v dopravě a u méně závažných trestných činů.“²⁷

2.3.3 Státní zástupce

Druhou stranou procesu sjednávání dohody o vině a trestu je státní zástupce. I jemu zákon přiznává možnost iniciovat návrh ke sjednání dohody o vině a trestu. Na rozdíl od obviněného, který nemůže svým jednáním zahájit jednání (může jen projevit zájem o sjednání dohody), jen státní zástupce může podat návrh na zahájení jednání o dohodě, pokud s tím obviněný souhlasí. Nejedná se však o libovůli státního zástupce. Ten musí zvážit vhodnost

---

24 VANTUCH, Pavel. *K odlišným názorům obviněného a obhájce na sjednání dohody o vině a trestu*. Bulletin advokacie, 2023, č. 12, s. 31.

25 ČÁP, Petr. § 16 [Pokyny klienta]. In: SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, VYCHOPENĚ, Martin, KRYM, Ladislav, PEJCHAL, Aleš a kol. *Komentář k zákonu o advokacii*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 107.

26 *Memorandum o součinnosti mezi Nejvyšším státním zastupitelstvím a Českou advokátní komorou*. In veřejnazaloba.cz. [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/01/MEMORANDUM_NSZ_CAK.pdf

27 *Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2022, textová část*. In veřejnazaloba.cz. [cit. 2024-06-03]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/nsz/cinnost-nejvyssiho-statniho-zastupitelstvi/zpravy-o-cinnosti/zprava-o-cinnosti-za-rok-2022/>

užití tohoto institutu trestního práva procesního, zejména vzít v úvahu povahu a závažnost trestného činu, zohlednit zájmy poškozeného, zda je zájem na rychlém skončení věci, jaký vliv bude mít řízení na svědky, druh a výměra trestu, které hrozí obviněnému v případě podání obžaloby a na závěr také porovnání nákladů řízení.²⁸

Státní zástupce dohlíží na splnění náležitostí celého procesu a „aby dohoda o vině a trestu plnila svůj hlavní účel, tj. dosažení rychlého, správného a adekvátního rozhodnutí, musí státní zástupce již v průběhu sjednávání této dohody důsledně plnit svou roli veřejného žalobce, tedy ochránce veřejného zájmu.“²⁹ Má také povinnost dbát na zájmy poškozeného, příp. pokud poškozený uplatnil nárok, může státní zástupce dohodnout rozsah a způsob náhrady škody/újmy/bezdůvodného obohacení s obviněným za poškozeného (§ 175a odst. 5 tr. řádu).

2.3.4 Poškozený

Poškozený je fakultativním subjektem procesu, jelikož nedostaví-li se na předvolání nebo neuplatní nárok, může být dohoda o vině a trestu sjednána i za jeho nepřítomnosti (§ 175a odst. 5 tr. řádu). Zároveň mu ale zákon přiznává právo účastnit se jak sjednávání dohody o vině a trestu, tak následného veřejného zasedání, kde se rozhoduje o schválení dohody a navíc má právo se vyjádřit, pokud je při veřejném zasedání přítomen. Zároveň ne ve vždy osoba poškozeného existuje, tudíž ani nemůže být obligatorním subjektem. Česká právní úprava se dlouhodobě potýká s problémem slabého postavení poškozeného, což dokazuje i úprava jeho postavení v institutu dohody o vině a trestu. Z tohoto důvodu dojde k posílení postavení poškozeného nově schválenou novelou tr. řádu, kdy bude mít možnost učinit prohlášení o dopadu trestného činu na život poškozeného, který má postavení oběti. Blíže k novele v kapitole 2.6. Ve věci posílení pozice poškozeného dochází k rozmanitým diskuzím, které například navrhují podmínění užití dohody o vině a trestu souhlasem poškozeného. To však v aktuální situaci není dobře možné, neboť jak jsem zmínila výše, poškozený není obligatorním subjektem procesu, mnohdy ani neexistuje.³⁰

Definici poškozeného nalezneme v § 43 tr. řádu a je jím osoba, které bylo ublíženo na zdraví, byla jí způsobena škoda/újma nebo se pachatel na úkor poškozeného obohatil. Tento nárok musí poškozený uplatnit nejpozději při prvním jednání o dohodě (§ 43 odst. 3 tr. řádu),

²⁸ čl. 61 odst. 3 *Pokynu obecné povahy nejvyššího státního zástupce ze dne 3. září 2019, o postupu státních zástupců v trestním řízení*. In *verejnazaloba.cz* [online]. [cit. 2024-06-03]. Dostupné z: https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/01/POP_9-2019-1.pdf

²⁹ ŠČERBA, Filip, a kol. op. cit. sub 6, s. 22.

³⁰ ŠČERBA, Filip. *Postavení poškozeného ve zkrácených formách trestního řízení*. Státní zastupitelství, 2021, č. 3, s. 9.

na což musí být upozorněn státním zástupcem v souladu s § 175a odst. 2 tr. řádu. Problém však může nastat, když státní zástupce svoji povinnost nesplní, neboť poškozený může bez své viny promeškat uplatnění nároku. Ve věci povahy lhůty už rozhodoval Krajský soud v Plzni, který uvedl, že „Lhůta pro uplatnění nároku poškozeného na náhradu škody uvedená v ustanovení věty druhé § 43 odst. 2 tr. ř. (pozn. aut. nyní se jedná od odstavec třetí) je lhůtou procesní, kterou trestní řád neumožňuje navrátit.“³¹ Promeškání této lhůty již nejde zhojit, a to ani soudem, který by dohodu v takovém případě pochybení státního zástupce chtěl neschválit. Takovéto opomenutí státního zástupce totiž není možné podřadit pod zákonné důvody pro neschválení dohody. Poučovací povinnost státního zástupce je opravdu významná a následky jejího nedodržení by neměl nést poškozený, kterému pak zbývá jen možnost uplatnění nároku v civilním řízení. Ščerba navrhuje de lege ferenda doplnit § 43 odst. 3 tr. řádu o větu. „K později uplatněnému návrhu poškozeného na přiznání adhezního nároku může soud přihlídnout jen tehdy, jestliže jej poškozený učinil opožděně v důsledku nesprávného poučení nebo nesprávného postupu orgánu činného v trestním řízení.“³² S takovým návrhem naprosto souhlasím, jelikož v takovém případě je třeba chránit zájmy poškozeného a umožnit mu uplatnit jeho práva, což ostatně nalezneme také v základních zásadách v § 2 odst. 15 tr. řádu.³³ Právní úprava by neměla směřovat jen k otázkám adhezního nároku, ale také by měla reflektovat možný požadavek poškozeného na morální satisfakci.³⁴

Jedním z důvodů zavedení dohody o vině a trestu do českého právního řádu bylo právě zabránění sekundární viktimizace poškozených, které zahrnuje například opakované výslechy, častá zdlouhavost řízení, kdy je poškozený vystavován reakcím okolí, nedostatku informací nebo i tlaku ze strany médií. To vše nepříznivě působivý na psychický stav poškozeného. Účelem dohodovacího řízení má být také jakýsi pokus o nápravu vztahů mezi poškozeným a obviněným (princip restorativní justice), rychlejší uspokojení nároku poškozeného a uložení trestu v co nejkratší časové souvislosti s trestným činem. Včasné uložení trestu posiluje nápravný účel trestu na odsouzeného, neboť vytváří silnější spojení mezi trestným činem a jeho následky, což může posílit uvědomění si pachatele o jeho činech.

---

31 *Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 6. 10. 1999, sp. zn. 8 To 335/99.* In *aspi.cz* [online]. [cit. 2024-06-16]. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/4/15678/1/2/usneseni-rt-c-8-to-335-99-poskozeny-a-lhuta-k-uplatneni-naroku-na-nahradu-skody>

32 ŠČERBA, Filip. op. cit. sub 30, s. 3.

33 § 2 odst. 15 zák. č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů: Orgány činné v trestním řízení jsou povinny v každém období řízení umožnit poškozenému plně uplatnění jeho práv, o kterých je třeba ho podle zákona vhodným způsobem a srozumitelně poučit, aby mohl dosáhnout uspokojení svých nároků; řízení musí vést s potřebnou ohleduplností k poškozenému a při šetření jeho osobnosti.

34 ŠČERBA, Filip. op. cit. sub 30, s. 7.

České trestní právo se přiklání k principů restorativní justice, což znamená, že se v rámci trestního řízení snaží najít způsob, jak řešit konfliktní situaci mezi obviněným a poškozeným. Státní zástupce se může vystupovat i v pozici jakéhosi mediátora, případně může být přizván i úředník Probační a mediační služby, který převezme vedení mediačního procesu.³⁵

Soudem schválená dohoda o vině a trestu by měla obsahovat dva, resp. tři výroky. Nejprve výrok o schválení dohody, poté výrok o vině a trestu (příp. ochranném opatření) a tím třetím je výrok o náhradě škody. Nedojde-li k dohodě o náhradě škody poškozenému při sjednávání dohody o vině a trestu, je státní zástupce povinen soud na nesjednání této skutečnosti upozornit (§ 175b odst. 1 tr. řádu), o nároku pak rozhodne soud. „Součástí dohody může být pouze část nároku poškozeného s tím, že ve zbylém rozsahu svůj nárok uplatní v občanskoprávním řízení. Odkazování poškozeného s nárokem do občanskoprávního řízení by však nemělo být pravidlem.“³⁶ „Civilní soud je tomto řízení vázán výrokem odsuzujícího rozsudku v trestní věci, tj. včetně konstatování o způsobení škody v určité výši.“³⁷

Co se týče možnosti odvolání, poškozený může rozsudek napadnout jen pro nesprávnost výroku o náhradě škody/újmý/bezdůvodného obohacení. Podání dovolání není vůbec možné, protože se nejedná ani o jeden z přípustných dovolacích důvodů.³⁸

2.3.5 Soud

Ani v řízení o dohodě o vině a trestu neztrácí soud svou nezávislou a autoritativní pozici. Je však značně omezena tím, že soud může dohodu buď schválit nebo neschválit. Soud zkoumá správnost a přiměřenost dohody, není však oprávněn ji měnit, doplnit či provést dokazování. Důvodová zpráva pak výslovně uvádí, že není přípustné, aby „soud aktivně zasahoval do sjednané dohody nebo se vyjadřoval k jiným otázkám.“³⁹

Výjimečnou situací, kdy může soud zasáhnout i do obsahu dohody o vině a trestu, je sdělení výhrad ke sjednané dohodě. Tyto výhrady jsou určeny obviněnému a státnímu zástupci, kteří mohou znění dohody o vině a trestu na základě těchto výhrad změnit.

---

35 ŠČERBA, Filip. op. cit. sub 30, s. 8.

36 GŘIVNA, Tomáš; ŠÁMAL, Pavel a VÁLKOVÁ, Helena. *Oběti trestných činů: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 605.

37 COUFAL, Adam. *K povinnosti k náhradě škody v případě schválení dohody o vině a trestu*. Trestněprávní revue, 2023, č. 2, s. 100.

38 *Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2020, sp. zn. 4 Tdo 193/2020*. In [zakonyprolidi.cz](https://www.zakonyprolidi.cz) [online]. [cit. 2024-06-15]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/4-tdo-193-2020>

39 *Důvodová zpráva k zákonu č. 193/2012 Sb.* op. cit. sub 5, s. 21.

Předseda senátu může navrhnout sjednání dohody o vině a trestu, jeví-li se mu to jako vhodné. V takovém případě poučí obviněného o této možnosti a zjistí stanoviska obou stran včetně poškozeného, pokud je přítomen.⁴⁰

2.4 Fáze

Rozlišujeme dvě procesní fáze v případě řízení o dohodě o vině a trestu. První z nich je fáze sjednávání dohody, druhou je řízení o schválení návrhu dohody. Jak už bylo řečeno, využití tohoto institutu je fakultativní, neexistuje na něj právní nárok.

2.4.1 1. fáze – sjednání dohody o vině a trestu

Zahájení jednání o dohodě o vině a trestu je možné v několika stádiích trestního řízení. Prvním z nich, tím primárním, je přípravné řízení. Dohodu o vině a trestu je možné sjednat ve všech 3 formách přípravného řízení – ve zkráceném, rozšířeném a standardním. Druhou možností je předběžné projednání obžaloby. A nakonec třetí, poslední možností, je sjednání v rámci hlavního líčení.

2.4.1.1 Stádia možného zahájení

S ohledem na účel dohody o vině a trestu, tedy zrychlení a zefektivnění procesu ruku v ruce se snížením nákladů, je primárním způsobem sjednání dohody v přípravném řízení. Umožněno je to dokonce i ve zkráceném přípravném řízení, což označuje Jelínek za „zřejmý legislativní omyl“. Takový postup je totiž v rozporu právě s argumenty zavedení uvedenými výše., neboť úkony potřebné ke sjednání a schválení dohody jsou procesně náročnější než je smysl zkráceného přípravného řízení (např. doručování návrhu na schválení dohody, obeslání poškozeného).⁴¹ Stejný názor zastávají i další odborníci, kteří dodávají, že institut dohody o vině a trestu má potenciál využití spíše u trestných činů s horní hranicí trestní sazby nad 5 let, tj. zločinů. U přečinů je vhodnější využít jiné, jednodušší formy vyřízení věci například odklony, trestní příkaz.^{42, 43}

Co se týče druhé možnosti, tedy předběžného projednání obžaloby, ta je umožněna § 186 písm. g) tr. řádu. Tu může předseda senátu nařídít, považuje-li za vhodné uzavření dohody o vině a trestu a zejména navrhl-li tento postup státní zástupce nebo obviněný.

---

40 § 206b odst. 1 zák. č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů

41 JELÍNEK, Jiří. *Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky souvisící*. Bulletin advokacie, 2012, č. 10, s. 24.

42 ŠÁMAL, Pavel; MUSIL, Jan; KUČHTA, Josef; FRYŠTÁK, Marek a KALVODOVÁ, Věra. op. cit. sub 11, s. 755.

43 VICHÉREK, Roman. *Proč máme tak málo dohod o vině a trestu*. Trestněprávní revue, 2018, č. 11-12, s. 250.

Kritikové této možnosti sjednání dohody o vině a trestu předkládají argument, že se jedná o snahu soudu subjekty přimět k dohodě nebo o snahu vyhnout se rozhodování soudem.⁴⁴

Nejnovějším možným časovým okamžikem sjednání dohody o vině a trestu je sjednání v rámci hlavního líčení. Doručením opisu obžaloby se předseda senátu obžalovaného dotáže dle § 196 odst. 2 písm. b) tr. řádu také na to, jestli má zájem o uzavření dohody o vině a trestu se státním zástupcem. „V praxi předseda senátu informuje obžalovaného nejen písemně, nýbrž zpravidla také ústně v průběhu hlavního líčení, o možnosti sjednat po přednesení obžaloby dohodu o vině a trestu se státním zástupcem.“⁴⁵ Je tedy možné sjednat dohodu o vině a trestu se státním zástupcem i po přednesení obžaloby.

2.4.1.2 Sjedenávání a jeho zahájení

Obviněný musí být už před prvním výslechem poučen o možnosti a následcích sjednání dohody, zejména že se takovým postupem vzdává práva na projednání věci v hlavním líčení a práva na podání odvolání. Tr. řád umožňuje iniciativu k zahájení jednání o dohodě o vině a trestu jak ze strany obviněného, tak státního zástupce. V případě návrhu obviněného rozhoduje státní zástupce, zda jednání zahájí a obviněného vyrozumí o tom, jestli návrh shledal za důvodný či nikoliv. „Procesní instituty a postupy upravené v trestním řádu, které nejsou bezprostředně vázány na obviněné – fyzické osoby (u kterých se uplatní vylučující podmínka „není-li to z povahy věci vyloučeno“ uvedená v § 1 odst. 2 TOPO ohledně použití trestního řádu), jsou použitelné i v trestním řízení vedeném proti právnické osobě.“⁴⁶ Dohodu lze tedy sjednat i s právnickou osobou, za kterou jedná osoba oprávněná plnit úkony PO (§ 34 TOPO). Aby mohlo k zahájení jednání a příp. následnému sjednání dojít, je nutné splnit několik zákonných podmínek:

- a) pro zahájení jednání
  - i. výsledky vyšetřování dostatečně prokazují závěr, že se skutek stal
  - ii. že je tento skutek trestným činem
  - iii. že jej spáchal obviněný
- b) pro sjednání
  - i. prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán
  - ii. nejsou důvodné pochybnosti o pravdivosti tohoto prohlášení

---

44 JELÍNEK, Jiří. op. cit. sub 41, s. 27.

45 VANTUCH, Pavel. *K dohodě o vině a trestu mezi obžalovaným a státním zástupcem po přednesení obžaloby*. Bulletin advokacie, 2021, č. 4, s. 27.

46 ŠÁMAL, Pavel, DĚDIČ, Jan, GRIVNA, Tomáš, PŮRY, František, ŘÍHA, Jiří. *Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 73.

O jednání je vyrozuměn také poškozený, který musí nejpozději při prvním jednání o dohodě o vině a trestu uplatnit nárok na náhradu škody, nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení.⁴⁷ Dohodu o vině a trestu lze ale sjednat i bez přítomnosti poškozeného, v takovém případě může státní zástupce s obviněným dohodnout rozsah a způsob náhrady škody, nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení s obviněným za poškozeného.

Obligaturní podmínkou pro sjednání dohody o vině a trestu je kvalifikované prohlášení obviněného o tom, že spáchal skutek, pro který je stíhán. Tento požadavek stanovila česká právní úprava odlišně od angloamerického pojetí guilty plea, kde obviněný vinu přiznává (včetně skutkových okolností). Tr. řád však stanovuje jen požadavek prohlášení o spáchání skutku, které nemusí obsahovat právní kvalifikaci skutku ani všechny znaky skutkové podstaty. Takovéto prohlášení tedy nelze zaměňovat s pojmy doznání nebo uznání viny.⁴⁸ Pokud nakonec nedojde ke sjednání dohody o vině a trestu, nebo ji soud nechválí, nelze v dalším řízení k tomuto prohlášení o spáchání skutku ze strany obviněného přihlížet. V zákonném znění (§ 175a odst. 7 tr. řádu) však nalezneme nestálost použití termínů, neboť v některých případech zákon hovoří o prohlášení viny. Z podstaty v užitých případech je jasné, že se jedná o vzájemně zastupitelné pojmy, které však mohou působit zmatečně, zvláště pro obviněného, který je laikem.⁴⁹ Nestálost terminologie je vytýkána také v komentáři k tr. řádu, kde nalezneme teoretické vymezení říkající, že pojem „prohlášení viny totiž znamená vlastně úplné doznání k trestnému činu, a to jak pokud jde o všechny skutkové okolnosti včetně zavinění a protiprávnosti, tak pokud jde o jeho právní kvalifikaci (má tak závažnější důsledky).“⁵⁰ Dále je v komentáři vysloven názor, ať už nazveme prohlášení obviněného jakkoli, pokud bylo učiněno za účelem sjednání dohody o vině a trestu, nemůže být později použito proti obviněnému. S tím lze jen souhlasit.

Podle Musila „Prohlášení viny v sobě nutně neobsahuje žádný etický aspekt pokání jako příslibu nápravy. Zcela se vytrácí sociálně etický aspekt trestání, taková hlediska, jako je generální a individuální prevence, pokání a resocializace, ztrácejí při dohadování jakýkoliv význam. Trestání se mění v obchodní kalkulaci zisku a ztráty.“⁵¹ Dle mého názoru to, že obviněný přistoupí na návrh sjednání dohody o vině trestu, či jej dokonce sám iniciuje, může

47 § 175a odst. 2 zák. č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů

48 ZAORALOVÁ, Petra. *Dohoda o vině a trestu*. Rigorózní práce. Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2016, s. 89.

49 srov. VANTUCH, Pavel. Lze prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán, posuzovat jako prohlášení viny? *Bulletin advokacie*, 2022, č. 10, s. 25.

50 ŘÍHA, Jiří. op. cit. sub 2, s. 2291.

51 MUSIL, Jan. op. cit. sub 14, s. 14.

být určitou formou pokání. Avšak motivem může být vize kratšího, méně nákladného řízení s vidinou vyřízení věci prostřednictvím mírnějšího trestu či propuštění z vazby. Trestní zákoník, ani trestní řád nestanovují, že samotné sjednání dohody o vině a trestu zajišťuje zmírnění trestu. Tudíž i když bude dohoda sjednána, lze uložit stejný trest jako při standardním trestním řízení. Takový názor vyjádřil také Nejvyšší soud v usnesení sp. zn. 8 Tdo 258/2021.

Naproti tomu Metodika Nejvyššího státního zastupitelství uvádí „je dáno, že rozsah zmírnění trestu bude tím větší, čím dříve bude dohoda v trestním řízení sjednána.“⁵² Z Metodiky jasně vyplývá, že zmírnění trestu má být jakousi motivací k uzavření dohody o vině a trestu obviněným či vykompenzováním dobrovolného vzdání se projednání věci v řízení před soudem. „Upuštění od dalšího dokazování a rychlé skončení věci jako důsledek sjednání dohody o vině a trestu přináší nejenom úsporu prostředků vynakládaných státem a obviněným na soudní proces, ale je rovněž ve prospěch obviněného, který po neúměrně dlouhou dobu nebude vystaven zdlouhavému trestnímu procesu, a naopak svým vstřícným přístupem může docílit zmírnění trestu.“⁵³

Motivem sjednat dohodu o vině a trestu obviněným může být též snaha zamaskování určitých skutečností či důkazů, jejich nenalezení či neprokázání. Skutkový stav má být zjištěn bez důvodných pochybností v souladu se zásadou materiální pravdy vyjádřenou v § 2 odst. 5 tr. řádu. V ustanoveních týkajících se dohody o vině a trestu pak ale nalezneme podmínku, že dohoda může být sjednána jen v případě, že opatřené důkazy a výsledky přípravného řízení nevzbuzují důvodné pochybnosti o pravdivosti prohlášení obviněného o spáchání skutku. V případě dohody o vině a trestu tedy stačí, že nejsou důvodné pochybnosti jen o prohlášení obviněného, nikoliv skutkového stavu? K tomu se vyjadřují Mulák a Provazník „rozsah, ve kterém je objasňován skutkový stav věci, se postupně zvětšuje s postupem jednotlivými fázemi a stadii trestního řízení... Platí tedy, že čím více je objasněn skutkový stav věci, tím dále může postupovat trestní stíhání, od stadia přípravného řízení až po stadium řízení před soudem. V každé fázi trestního řízení nabývá zásada materiální pravdy jiného obsahu, vyžaduje se jiný stupeň pravděpodobnosti či jistoty k dalšímu postupu řízení.“⁵⁴

Zásada materiální pravdy je realizována prostřednictvím zásady vyhledávací, tedy důkazní břemeno leží na orgánech činných v trestním řízení. Myslím, že vhodnou formulaci užil Ščerba „vyšetřování nemusí skutkový stav prokázat natolik precizně... Ostatně

---

52 Metodika k postupu státních zástupců při sjednávání dohod o vině a trestu. op. cit. sub 18, s. 10.

53 Metodika k postupu státních zástupců při sjednávání dohod o vině a trestu. op. cit. sub 18, s. 2.

54 MULÁK, Jiří; PROVAZNÍK, Jan. *Dopady novely trestního řádu provedené zákonem č. 333/2020 Sb. na základní zásady trestního řízení*. Bulletin advokacie, 2021, č. 11, s. 42.

zjednodušení trestního řízení zejména v oblasti dokazování je hlavním cílem prostředků směřujících k racionalizaci trestní justice.“⁵⁵ O požadavku dostatečné důkazní situace pro zahájení jednání o dohodě o vině a trestu je dále polemizováno v následujících odstavcích.

2.4.1.3 Vhodný časový okamžik k zahájení – počátek vyšetřování?

Jednotný názor neexistuje také na časový okamžik vhodný k zahájení jednání o dohodě o vině a trestu mezi státním zástupcem a obviněným. Ustanovení § 175a odst. 1 tr. řádu říká „jestliže výsledky vyšetřování dostatečně prokazují závěr, že se skutek stal, že tento skutek je trestným činem a že jej spáchal obviněný, může státní zástupce zahájit jednání o dohodě o vině a trestu, ...“ z čehož výkladem lze usoudit, že je vhodné k jednání přistoupit v pokročilejší fázi řízení, tedy až ke konci vyšetřování nebo po podání obžaloby.⁵⁶

Odchytku od obvyklého výkladu zastává Nejvyšší státní zastupitelství. Svědčí o tom Metodika k postupu státních zástupců při sjednávání dohod o vině a trestu z roku 2023, kde je řečeno, že dohodu o vině a trestu v přípravném řízení je možné sjednat kdykoliv po zahájení trestního stíhání, a to i ve fázi neskončeného a neúplného vyšetřování.⁵⁷ V takovém případě vychází státní zástupce při rozhodování, zda jednat o dohodě o vině a trestu, z výsledků prověřování. Ustanovení § 175a odst. 1 tr. řádu výslovně stanovuje, že státní zástupce může zahájit jednání o dohodě o vině a trestu až v případě, že výsledky vyšetřování dostatečně prokazují potřebné závěry. Tato formulace v zákoně ale odporuje formulaci v Memorandu Nejvyššího státního zastupitelství (viz výše) a dle Vantucha není státní zástupce oprávněn k zahájení jednání o dohodě o vině a trestu jen na základě výsledků prověřování.⁵⁸

Opačný názor zastává Sokol, který ve svém článku Dohoda o vině a trestu jako kvadratura kruhu přirovnává vůli obviněného uzavřít dohodu o vině a trestu v rané fázi řízení k informovanému souhlasu pacienta, který se uplatňuje ve zdravotnickém právu. Dle jeho názoru je rozumné, když může člověk rozhodovat o svém léčení, jeho ukončení a případné smrti, tak proč by nemohl uzavřít dohodu o vině a trestu (státní zástupce by samozřejmě s postupem musel souhlasit) i ve velmi raném stádiu vyšetřování i s vědomím rizik. Vychází z předpokladu, že nejde jen o prokázání skutku, ale také o to, kdy bude skutek prokázán a pro obviněného může být vhodnější rovnou uzavřít dohodu o vině a trestu.⁵⁹

---

55 ŠČERBA, Filip, a kol. op. cit. sub 6, s. 25.

56 SOKOL, Tomáš. *Dohoda o vině a trestu jako kvadratura kruhu*. Bulletin advokacie, 2023, č. 5, s. 18.

57 *Metodika k postupu státních zástupců při sjednávání dohod o vině a trestu*. op. cit. sub 18, s. 10.

58 VANTUCH, Pavel. *Lze uzavírat dohody o vině a trestu na počátku vyšetřování?* Bulletin advokacie, 2023, č. 1-2, s. 25.

59 SOKOL, Tomáš. op. cit. sub 56, s. 25.

2.4.1.4 Návrh na schválení dohody o vině a trestu

Tr. řád klade co do obsahu dohody o vině a trestu zákonné požadavky v § 175a odst. 6. Dohoda musí obsahovat kromě označení stran a poškozeného, data a místa sepsání také popis skutku, označení trestného činu včetně všech zákonných znaků, prohlášení obviněného o spáchání skutku, druh, výměru a způsob výkonu trestu, rozsah a způsob náhrady škody/újmy/bezdůvodného obohacení, příp. i dohodnuté ochranné opatření, a podpisy. Státní zástupce musí brát také ohled na právem chráněné zájmy poškozeného, a to v souvislosti s dohadováním druhu a výměry trestu obviněného (§ 38 odst. 3 tr. zákoníku).

Je-li dohoda o vině a trestu sjednána, pak státní zástupce doručí opisy dohody obviněnému i poškozenému a podá návrh na schválení dohody o vině a trestu soudu. Pokud nedošlo k dohodě o rozsahu a způsobu náhrady škody, státní zástupce je na tuto skutečnost povinen v návrhu soud upozornit. Není-li dohoda sjednána, zaznamená to státní zástupce do protokolu. K prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán (zákon hovoří o prohlášení viny), se nepřihlíží.

I když ke sjednání dohody o vině a trestu nedošlo nebo ani jednání zahájeno nebylo, je možné dohodu o vině a trestu sjednat ještě i v hlavním líčení, zejména na jeho počátku. Tuto možnost zakotvila novela zák. č. 333/2020 Sb., a to v § 206b tr. řádu. Pokud předseda senátu považuje za vhodné sjednání dohody o vině a trestu, umožní obžalovanému a státnímu zástupci jednat, hlavní líčení se přeruší, případně i odročí, pokud nelze dohodu sjednat ihned.

2.4.1.5 Statistiky

Jak se daří dohodě o vině a trestu v praxi? Odhadované užití dohod o vině a trestu před zavedením tohoto právního institutu do českého právní řádu bylo kolem 50 – 55 % pachatelů, u nedbalostních trestních činů dokonce až 80 %.⁶⁰

V roce 2022 bylo obžalováno (nebo byl podán návrh na potrestání) celkem 62 459 osob, z toho návrh na schválení dohody o vině a trestu byl podán v 632 případech. To je 1,01 %. Pro představu v roce 2021 to bylo 0,9 %, v roce 2020 0,43 %, v roce 2019 0,23 %, v roce 2018 0,2 %. V roce 2013, tedy rok o zavedení dohody o vině a trestu, to bylo 0,12 %.⁶¹ Z této statistiky lze usuzovat, že odhadované užití se ani zdaleka nenaplnilo. K očekávanému

---

60 BRŇÁKOVÁ, Simona, KORBEL, František. op. cit. sub 1, s. 273.

61 *Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2022, tabulková část I.* In verejnazaloba.cz [online]. [cit. 2024-05-04]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2023/06/Tabulkov%C3%A1%C4%8D%C3%A1st-I.pdf>

zvýšení došlo od roku 2021, jelikož na podzim roku 2020 se stala účinnou novela zák. č. 333/2020 Sb.

Ve srovnání se Slovenskem, kde bylo před přijetím právní úpravy v roce 2006 odhadováno vyřešení až 80 % trestních věcí odklony, bylo nakonec užito odklonů zhruba ve 20 % případů. V roce 2017 už tomu tak bylo jen v 11 % případů. Dohoda o vině a trestu tam tvoří kolem 70 % odklonů.⁶² Na Slovensku je však možné sjednat dohodu o vině a trestu také s mladistvým (se souhlasem zák. zástupce či obhájce), což v českém právu dovoleno není.⁶³

2.4.2 2. fáze – řízení o návrhu na schválení dohody o vině a trestu

Předseda senátu přezkoumá návrh na schválení dohody o vině a trestu. Zákonem není stanovena žádná lhůta pro přezkoumání dohody, ve které předseda musí přezkum učinit. Obecně by se dala použít třítydenní pořádková lhůta stanovená v § 181 odst. 3 tr. řádu, a to na základě analogie. V souladu s § 314o tr. řádu po přezkumu předseda senátu buď:

- a) nařídí veřejné zasedání k rozhodnutí o návrhu na schválení dohody o vině a trestu, nebo
- b) odmítne návrh pro závažné procesní vady
  - i. obviněný neměl obhájce, ačkoliv byl dán důvod nutné obhajoby
  - ii. dohoda o vině a trestu je nesprávná nebo nepřiměřená
    - a. z hlediska souladu se zjištěným skutkovým stavem, nebo
    - b. z hlediska druhu a výše navrženého trestu, nebo
    - c. z hlediska rozsahu a způsobu náhrady škody/nemajetkové újmy/vydaní bezdůvodného obohacení,
  - iii. došlo k závažnému porušení práv obviněného,⁶⁴ nebo
- c) nařídí předběžné projednání návrhu.

Jestliže dojde k odmítnutí pro závažné procesní vady usnesením, má obviněný i státní zástupce možnost využít stížnost jakožto opravný prostředek. Jinak se věc vrátí do přípravného řízení. Nic nebrání státnímu zástupci sjednat s obviněným novou dohodu o vině a trestu, jelikož zákon nijak neomezuje počet pokusů.

Důvody nařízení předběžného projednání návrhu dohody nalezneme v § 314p odst. 1 tr. řádu, kdy se může jednat o změnu příslušnosti soudu, postoupení věci a dále o okolnosti odůvodňující zastavení nebo přerušování trestního stíhání. Standardně se jedná o projednání

62 VICHÉREK, Roman. op. cit. sub 43, s. 249.

63 § 232 odst. 2 zák. č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok

64 BOHUSLAV, Lukáš. op. cit. sub 4, s. 137.

v neveřejném zasedání a opět je dána možnost obviněného i státního zástupce proti rozhodnutí podat stížnost (kromě rozhodnutí o předložení věci k rozhodnutí o příslušnosti soudu srov. § 314p odst. 3 písm. a) tr. řádu). Je umožněno podání stížnosti i poškozenému, ale jen v případě rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání nebo schválení narovnání. „Zákonodárce umožňuje i při předběžném projednání návrhu na schválení dohody o vině a trestu využít jiných odklonů, které pro obviněného nebudou tolik zatěžující... mají mít přednost před jiným odklonem v podobě dohadovacího řízení vyústějícího v odsuzující rozsudek, jímž se schvaluje dohoda o vině a trestu. Projevuje se v tom prvek racionalizace justice.“⁶⁵ Po právní moci rozhodnutí se věc vrátí do přípravného řízení, stejně jako v případě odmítnutí návrhu v odstavci výše.

Nejsou-li důvody pro odmítnutí návrhu nebo nařízení předběžného projednání, nařídí soud obligatorní veřejné zasedání. K němu je předvolán obviněný, poškozený je jen vyrozuměn. Jakmile je přednesen návrh na schválení dohody o vině a trestu po zahájení veřejného zasedání, táže se předseda obviněného na 3 sady otázek. A to, zda dohodě rozumí (včetně právní kvalifikace skutku a jeho trestní sazby), zda prohlášení o spáchání skutku učinil dobrovolně, bez nátlaku a po poučení o svých právech a nakonec, zda jsou mu známy důsledky dohody o vině a trestu, např. vzdání se projednání věci v hlavním líčení, vzdání se práva podat odvolání.⁶⁶ Soud neprovádí dokazování, ale obviněného vyslechnout může, jestliže to považuje za potřebné (§ 314q odst. 5 tr. řádu).

Soud může dohodu o vině a trestu schválit nebo neschválit, není ale oprávněn ji měnit, je vázán návrhem trestu i právní kvalifikací v rozsahu uvedeném v dohodě. Dohodu o vině a trestu schvaluje soud odsuzujícím rozsudkem se 2, resp. 3 výroky:

- a) výrok, kterým schvaluje dohodu o vině a trestu,
- b) výrok o vině a trestu,
- c) případně i výrok o náhradě škody, nemajetkové újmy, vydání bezdůvodného obohacení

Pokud dohodu neschválí, věc se vrátí do přípravného řízení, příp. ještě předtím sdělí soud své výhrady státnímu zástupci a obviněnému a ti mohou změnit dohodu o vině a trestu pozměnit.⁶⁷ Po vrácení do přípravného řízení je proti usnesení přípustná stížnost (§ 314r odst. 2 tr. řádu). Soud dohodu neschválí, jestliže je nesprávná nebo nepřiměřená z hlediska:

- a) souladu se skutkovým stavem, nebo

65 ŘÍHA, Jiří. op. cit. sub 2, s. 3659.

66 § 314q odst. 3 zák. č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů

67 BOHUSLAV, Lukáš. op. cit. sub 4, s. 154.

- b) navrženého trestu, příp. ochranného opatření, nebo
- c) rozsahu a způsobu náhrady škody/újm/bezodůvodného obohacení, nebo
- d) při sjednávání dohody došlo k závažnému porušení práv obviněného.

Pokud se jedná o dohodu o vině a trestu sjednanou v rámci hlavního líčení, soud postupuje obdobně. V případě neschválení dohody (či v případě, že dohodu státní zástupce s obviněným vůbec nesjedná) se věc nevrací do přípravného řízení, ale pokračuje se v hlavním líčení na základě podané obžaloby. V tomto případě není přípustná stížnost.⁶⁸

2.4.3 Odstoupení, opravné prostředky

Nejprve k možnosti odstoupení. Zákon přiznává státnímu zástupci možnost zpětvzetí návrhu na schválení dohody o vině a trestu v § 341o odst. 5 tr. řádu a to až do doby, než se soud odebere k závěrečné poradě. Věc se pak vrátí do přípravného řízení. O takové možnosti i pro obviněného ale zákon mlčí. Proto je přirozené, že tuto situaci musel vyřešit soud až v praxi. Konkrétně Krajský soud v Plzni rozhodl následovně: „dohoda o vině a trestu výsledek projevu vůle dvou stran a pokud jedné ze stran (státnímu zástupci) je umožněno od dohody následně jednostranně odstoupit, musí takové právo náležet i straně druhé (obviněnému). Jiný výklad by znamenal porušení principu rovnosti stran.“⁶⁹

Co se týče řádných opravných prostředků, již byla výše zmíněna možnost podání stížností proti usnesení o odmítnutí návrhu na schválení dohody o vině a trestu, proti rozhodnutí o předběžném projednání dohody o vině a trestu a také proti usnesení o nechválení dohody ve veřejném zasedání. Možné případy podání odvolání proti rozsudku jsou však velmi omezené, neboť teď už odsouzený byl před sjednáním dohody o vině a trestu poučen o vzdání se práva na odvolání (§ 91 odst. 1 tr. řádu). Proti rozsudku lze podat odvolání pouze v případě nesouladu tohoto rozsudku s navrhovanou dohodou o vině a trestu. Ze stejného důvodu může podat odvolání i státní zástupce, stejně jako z důvodu, který může namítat poškozený.

Poškozený může podat odvolání co do výroku o náhradě škody/újm/bezodůvodného obohacení, „ledaže v dohodě o vině a trestu souhlasil s rozsahem a způsobem náhrady... a tato dohoda byla soudem schválena v podobě, s níž souhlasil.“⁷⁰

---

68 BOHUSLAV, Lukáš. op. cit sub 4, s. 159.

69 *Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 15. 7 2015, sp. zn. 6 To 239/2015*. In *beck-online.cz* [online]. [cit. 2024-06-16]. Dostupné z: <https://app-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=njuwenrsgaztcn27oz4wezlsfuza#>

70 § 245 odst. 1 zák. č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů

Z mimořádných opravných prostředků je využitelná obnova řízení. Pokud je povolena, pokračuje se v přípravném řízení (§ 288 odst. 1 tr. řádu). Správně namítá Bohuslav, že novelizací v roce 2020 došlo k opomenutí úpravy tohoto ustanovení, neboť vrácení věci do přípravného řízení v případě dohody o vině a trestu sjednané v rámci hlavního líčení nedává smysl. Souhlasím s názorem, že by se mělo postupovat na základě původní obžaloby.⁷¹

Možné jsou také stížnost pro porušení zákona podávaná ministrem spravedlnosti a dovolání. Přičemž ani jeden z institutů nijak zvlášť nezohledňuje dohodu o vině a trestu.

Sporným je sjednání dohody o vině a trestu v odvolacím řízení, neboť se zde vytrácí hlavní smysl použití tohoto institutu, a to zrychlení vyřízení trestní věci. S takovým názorem si dovolím nesouhlasit, jelikož i v odvolacím řízení může dojít k situaci, kdy bude třeba doplnit dokazování, které může trestní řízení ještě značně prodloužit. Navíc v tr. řádu není upraveno, kdy je možné nejpozději dohodu o vině a trestu sjednat. „Zákonodárce připouští možnost uzavřít dohodu o vině a trestu i po skončení přípravného řízení a je si vědom toho, že i v případě pozdějšího uzavření dohody o vině a trestu může být zachován účel předmětného institutu.“⁷²

Problém sjednání dohody v odvolacím řízení doposud nebyl vyřešen ani judikaturou. V článku věnujícímu se využitelnosti dohody o vině a trestu v jednotlivých fázích trestního řízení uvádí Ščerba: „Nejvyšší soud mj. popřel, že by bylo možné dohodu o vině a trestu schválit kdykoli v průběhu řízení, pokud jsou splněny podmínky uvedené v § 175a odst. 1 tr. řádu. Uvedl, že systematické zařazení...“svědčí pro závěr, že tento postup je možný a vhodný především na počátku hlavního líčení před zahájením dokazování soudem prvního stupně“. Usnesení sp. zn. 5 Tz 32/2022 tak představuje další "odbočku" v judikatuře Nejvyššího soudu, pokud jde o možnost využití konsensuálních způsobů řešení trestní věci ve fázi po zahájení dokazování v hlavním líčení. Uvedené závěry obsažené v tomto usnesení navíc nevyznívají zcela jednoznačně, neboť formulace, že uzavření a schválení dohody o vině a trestu představuje postup, který je možný a vhodný především na počátku hlavního líčení před zahájením dokazování soudem prvního stupně, vlastně ponechává určitý prostor pro využití dohody o vině a trestu i v následných fázích řízení před soudem a vyvolává otázky, kdy by takový postup možný byl, a kdy nikoli.“⁷³ Vzhledem k nejednotnému názoru trestního kolegia

71 BOHUSLAV, Lukáš. op. cit sub 4, s. 163.

72 PŘÍKAZSKÁ, Lenka; HERMANN, Vojtěch. *Uzavření dohody o vině a trestu v průběhu odvolacího řízení*. In epravo.cz [online]. [cit. 2024-06-17]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/uzavreni-dohody-o-vine-a-trestu-v-prubehu-odvolaciho-rizeni-118110.html>

73 ŠČERBA, Filip. *Využitelnost dohody o vině a trestu a prohlášení viny v jednotlivých stádiích trestního řízení*. Acta Universitatis Carolinae – IURIDICA 3, 2023, s. 118.

Nejvyššího soudu by bylo vhodné se této skutečnosti věnovat a zaujmout k ní jednotné stanovisko.

2.5 Novelizace zák. č. 333/2020 Sb.

Ačkoliv se jedná o stále relativně nový institut českého práva, už v roce 2020 došlo k jeho novelizaci zák. č. 333/2020 Sb. s účinností od 1. 10. 2020. Ukázalo se, že předpokládané využití dohody o vině a trestu nebylo ani zdaleka naplněno, proto bylo zapotřebí právní úpravu tohoto institutu pozměnit a zmírnit podmínky jejího užití.

První změnou je zrušení nemožnosti uzavřít dohodu o vině a trestu u zvláště závažných zločinů. Z mého pohledu se jedná o významný posun umožňující rozšíření využití a navýšení počtu uzavíraných dohod o vině a trestu. Právě v těchto rozsáhlejších a komplikovanějších případech dává uzavření dohody o vině a trestu smysl z hlediska zrychlení řízení a zamezení nutnosti složitého dokazování v rámci hlavního líčení.

Další změnou je zrušení institutu nutné obhajoby při sjednávání dohody o vině a trestu. Nutná obhajoba nadále zůstává povinná v případech dle § 36 tr. řádu. Jeho odst. 3 stanovuje, že obviněný musí mít obhájce už v přípravném řízení, jestliže jde o řízení o trestném činu, na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní sazbou vyšší než 5 let. Slevení z požadavku nutné obhajoby při sjednávání dohody o vině a trestu se tak prakticky dotklo řízení o méně závažných trestných činech, kde zpravidla dochází k vyšší využitelnosti jiných, méně náročných odklonů, například trestního příkazu.⁷⁴

Významnou změnou je možnost uzavřít dohodu nejen v přípravném řízení, jako tomu bylo doposud, ale také v rámci hlavního líčení. Pokud předseda senátu považuje za vhodné uzavření dohody o vině a trestu a obžalovaný i státní zástupce jsou ochotni jednat, jednání může být přerušeno, příp. odročeno, není-li dohoda sjednána ihned. Není-li dohoda o vině a trestu sjednána, pokračuje hlavní líčení na podkladě obžaloby. K prohlášení viny obžalovaného nesmí soud přihlížet, pokud obžalovaný nepožádá, aby se na prohlášení hledělo jako na prohlášení viny podle § 206c tr. řádu.⁷⁵

Novela se dotkla i obsahu obžaloby, kde musí státní zástupce nově uvádět „návrh na uložení trestu s uvedením jeho druhu a výměry nebo návrh na upuštění od potrestání.“⁷⁶ V případě dohody o vině a trestu se obviněný dozví dříve o možném trestu, který by mu mohl

---

74 KUČERA, Jakub. *Novelizace dohody o vině a trestu a její možné dopady*. Trestněprávní revue, 2021, č. 2, s. 72.

75 KUČERA, Jakub. op. cit. sub 74, s. 74

76 § 177 písm. d) zák. č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů

být uložen v klasické trestním řízení, a tak může být motivován k zahájení jednání o dohodě o vině a trestu.

Zakotvena byla také možnost tzv. spolupracujícího obviněného i v případě dohody o vině a trestu, a to podle § 178a odst. 1 tr. řádu. Ta nově přinesla časovou výhodu obviněnému, který byl označen za spolupracujícího, neboť jeho věc může být rychleji ukončena. Odhalování trestné činnosti organizovaných skupin je zpravidla velmi časově náročné a komplikované, proto je umožněno spolupracujícímu obviněnému trestní věc rychleji skončit a ušetřit tak jeho náklady. Tato výhoda je vyvážena zárukou stanovenou v § 178a odst. 4 tr. řádu, která stanovuje povinnost spolupracujícího obviněného „setrvat na svém doznání a dodržet závazky až do skončení stíhání ostatních osob za zločin, k jehož objasnění se zavázal.“

Novelou došlo také k rozšíření možností užití nesporných skutečností, což jsou skutečnosti, které za nesporné konsenzem označí obviněný a státního zástupce. Doručením obžaloby obviněnému předseda vyzve obviněného k označení takovýchto skutečností (§ 196 odst. 2 písm. d) tr. řádu). Stejně tak je vyzván státní zástupce, který zároveň s přednesem obžaloby označí nesporné skutečnosti. Soud pak může rozhodnout o upuštění od dokazování těchto skutečností. Poškozeného se však nikdo nedotáže na jeho názor. Naopak u dohody o vině a trestu má poškozený právo se vyjádřit a být u sjednávání i u řízení před soudem přítomen.⁷⁷ Pokud však ke sjednání dohody v hlavním líčení nedojde, nebo není schválena, může státní zástupce s obviněným využít institutu nesporných skutečností při pokračování dle obžaloby.

Změna se dotkla i trestního zákoníku. Podle § 39 odst. 1 tr. zákoníku soud musí přihlížet i k postoji pachatele k trestnému činu v trestním řízení, zda sjednal dohodu o vině a trestu. K tíži pachatele je možné přičítat jeho lhostejný postoj, kterým prokazuje, že činu nelituje nebo že by jej mohl opakovaně páchat. „V tomto ohledu však nelze přičítat například jeho obstrukční jednání v průběhu trestního řízení (tedy jeho snahu trestní řízení zdržovat či jinak komplikovat), neboť i když je toto jednání samozřejmě nežádoucí, nelze je považovat za vyjádření postoje pachatele k jeho trestnému činu.“⁷⁸ Soud musí při ukládání trestu povinně zohlednit tyto okolnosti, otázkou však zůstává, do jaké míry by měla uzavřená dohoda o vině a trestu ovlivnit výši ukládaného trestu.⁷⁹

---

77 ŠČERBA, Filip. op. cit. sub 30, s. 9 – 10.

78 ŠČERBA, Filip. *Změny trestního zákoníku provedené novelou č. 333/2020 Sb. a jejich důsledky*. Trestněprávní revue, 2020, č. 4, s. 188.

79 ŠČERBA, Filip. op. cit. sub 78, s. 125.

Dále pak § 58 odst. 3 tr. zákoníku počítá i s tím, že sjednání dohody o vině a trestu může být důvodem pro mimořádné snížení trestu odnětí svobody, pokud lze dosáhnout nápravy pachatele i trestem kratšího trvání. Takovýto postup je ale postupem fakultativním. Metodika Nejvyššího státního zastupitelství doporučuje, aby „uložení trestu odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby bylo možné pouze v průběhu přípravného řízení, kdy výrazná výhodnost takového postupu svědčí nejen obviněnému, ale i orgánům činným v trestním řízení.“⁸⁰

2.6 Nově přijatá novela trestního zákoníku a trestního řádu

Dne 10. 4. 2024 schválila Poslanecká sněmovna ve třetím čtení návrh zákona označený jako tisk 616/0 ze dne 15. 1. 2024. Senát tento návrh schválil a dne 7. 6. 2024 zákon podepsal prezident republiky, přičemž nabytí účinnosti bylo stanoveno na den 1. 1. 2025.

Důvodem změn v trestním řádu je nová úprava některých trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti v tr. zákoníku, jedná se například o znásilnění, sexuální útok a nátlak. V souvislosti s těmito změnami dojde k posílení práva oběti být slyšena.⁸¹ Dojde k posílení poučovací povinnosti vůči oběti a její vyjádření bude přímo obsaženo ve sjednané dohodě o vině a trestu. Tato úprava reaguje na zvyšující se počet sjednaných dohod v případech znásilnění, kdy dohody bývají uzavřeny často už na počátku vyšetřování, ještě než dojde k vypracování znaleckých posudků. Navíc se dosud obligatorně nezkoumaly dopady trestného činu na život oběti.

Sválená novela zákona přidala do § 175a odst. 2, 5 a 6 tr. řádu následující:

- a) pokud má poškozený postavení oběti dle zák. o obětech tr. činů, upozorní jej státní zástupce na možnost učinění prohlášení o dopadu trestného činu na jeho život,
- b) pokud má poškozený postavení oběti dle zák. o obětech tr. činů a je přítomný při sjednávání dohody o vině a trestu musí mu státní zástupce umožnit učinit prohlášení o dopadu na život poškozeného i v případě, že prohlášení učinil písemně,
- c) učinil-li poškozený přítomný při sjednávání dohody o vině a trestu vyjádření, je obligatorním obsahem dohody.

---

⁸⁰ Metodika k postupu státních zástupců při sjednávání dohod o vině a trestu. op. cit. sub 18, s. 11.

⁸¹ Vládní návrh zákona ze dne 15. 1. 2024, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, sněmovní tisk 616/0, 2024. In psp.cz [online]. [cit. 2024-06-17]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=232611>

Dále je novelou dotčen i § 314q odst. 1 tr. řádu, neboť je nově stanovena povinnost předsedy senátu, který společně s návrhem na schválení zašle poškozenému upozornění, že má právo se vyjádřit, jestliže tak ještě neučinil.

Co se týče výše zmiňovaného prohlášení o dopadu na život poškozeného, to má dle důvodové zprávy návrhu zákona popisovat fyzické dopady, také dopady finanční, ale hlavně dopady na psychickou stránku poškozeného. Také jestli v důsledku trestného činu došlo k ovlivnění manželství, rodiny, vztahů s okolím.⁸²

Dle mého názoru bylo postavení poškozeného při sjednávání dohody o vině a trestu velmi slabé. Touto novelou dojde konečně k posílení práv poškozeného, které je nezbytné pro zajištění spravedlnosti, náhrady škody a ochrany poškozeného.

2.7 Výhody a nevýhody dohody o vině a trestu

Hlavní výhodou je zrychlení vyřízení trestní věci, tedy pokud je dohoda o vině a trestu užitá ve vhodném případě. Například ve zkráceném přípravném řízení lze jistě zvolit vhodnější instituty vedoucí k rychlejšímu vyřízení věci, avšak instituty odklonů jsou uplatnitelné jen na přečiny, kdežto využitelnost dohody o vině a trestu již není omezena horní hranicí trestní sazby.

Se zrychlením jde ruku v ruce snížení finanční náročnosti řízení ze strany státu, zejména v oblasti dokazování, kde není potřeba předvolávat svědky, znalce a provádět důkazy. Dále se jedná také o odměny státních zaměstnanců, kteří se v ideálním případě sejdou jen jednou při schvalování dohody o vině a trestu. Na druhou stranu místo soudu jsou zatěžováni více státní zástupci, kteří dohodu s obviněným sjednávají. Snížení nákladů pocítí také obviněný, neboť v řízení nemusí mít obhájce, ale i tak bude jeho odměna nižší, než kdyby došlo k delšímu standardnímu řízení. Rychlejší, ale i efektivnější uspokojení nároku ocení poškozený, neboť dohoda je výsledkem konsenzu a obviněný tak pravděpodobněji dobrovolně uhradí nárok poškozeného. A pokud poškozený svůj nárok uplatnil, musí o něm být rozhodnuto. Ať u v samotné dohodě (tam to ale není obligatorní součástí obsahu) nebo v rámci adhezního řízení, příp. může být odkázán do řízení civilního.

Nevýhodou může být uzavření dohody o vině a trestu nevinným jen ze strachu, že ve standardním řízení neprokáže svoji nevinu a bude mu uložen přísnější trest, než který by mohl

---

⁸² *Vládní návrh zákona ze dne 15. 1. 2024, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, sněmovní tisk 616/0, 2024. op. cit. sub 81.*

získat sjednáním dohody o vině a trestu. Pro je nepřijatelný nátlak na obviněného právě velkým rozdílem mezi možnými tresty.

Psychologický aspekt poškozeného, který není vystaven sekundární viktimizaci, je bez sporu jednou z hlavních výhod dohody o vině a trestu. Poškozený nemusí podstupovat opakované výpovědi, účast na dokazování, reakce společnosti hlavně v případech, kdy dojde k medializaci případu.

Velkou výhodou pro obviněného je předvídatelnost výsledku řízení, neboť vím, na čem se se státním zástupcem dohodl a soud není oprávněn to měnit. Ví, jaký je sjednaný druh a výměra trestu, což mu dává právní jistotu v případě schválení dohody soudem. Sjednáním zpravidla dojde k dosažení nižšího trestu než ve standardním řízení, či dokonce může dojít i ke snížení pod dolní hranici.

Za velké negativum dohody už při jednáních o jejím přijetí byl považován nedostatek transparentnosti procesu sjednávání dohody o vině a trestu a tím porušení zásady veřejnosti. Namítáno bylo sjednávání dohody blížící se soukromoprávní smlouvě za zavřenými dveřmi. Zároveň také nejsou stanovena žádná kritéria, která by musel soud odůvodnit v případě schválení dohody o vině a trestu.

3 Odklony

Nejednotný názor je na zařazení dohody o vině a trestu mezi odklony trestního řízení. Jelikož nedochází k jednotnému, nýbrž k postupnému zavádění jednotlivých institutů řadících se k odklonům, je těžké definovat jejich podstatu a účel, neboť cíle jednotlivých institutů se liší.

Sám tr. řád neobsahuje ani samotnou definici odklonu. Snahy o definování pojmu můžeme nalézt napříč teorií, například „odklon je odchylkou od typického průběhu trestního procesu, která znamená, že trestní řízení nedospěje do svého obvyklého konce, tedy k odsuzujícímu rozsudku, k vyslovení viny a uložení sankce.“⁸³ Také Zůbek definuje odklon jako odchylku, a to jako „možnost soudu nekonat hlavní líčení a místo toho postupovat a rozhodnout jednodušším způsobem.“ Ale na rozdíl od Jelínka zastává Zůbek názor, že výsledkem odklonu je rozhodnutí, které má vždy povahu odsuzujícího rozsudku.⁸⁴

Ani samo Nejvyšší státní zastupitelství dohodu o vině a trestu mezi odklony neřadí, i když odklony definuje jako „zvláštní způsoby trestního řízení, alternativní ve vztahu k standardnímu projednání věci v hlavním líčení, v rámci nichž je možné trestní věc vyřídit v procesněprávním smyslu stejně plnohodnotně jako ve standardním trestním řízení.“⁸⁵ Naopak dokonce uvádí taxativní výčet institutů, které mezi odklony řadí, a to podmíněné zastavení trestního stíhání, narovnání, trestní příkaz, podmíněné odložení podání návrhu na potrestání a odstoupení od trestního stíhání v řízení ve věcech mládeže.

Odklony jsou spojovány s koncepcí tzv. restorativní justice. Odklony v tomto případě představují zastavení trestního stíhání obviněného za předpokladu jeho dobrovolného souhlasu s určitou formou sankce – to Zůbek považuje za nápravnou funkci posilující vědomí obviněného, že má alespoň částečný vliv na výsledek řízení.⁸⁶ Realizace odklonů by měla následovat po mediačním procesu, který zvyšuje pravděpodobnost dosažení dohody mezi pachatelem a poškozeným, a tím urovnání konfliktu. V České republice jsou ovšem odklony užívány zejména jako nástroj směřující k urychlení a usnadnění řízení, setkáváme se tedy s odklony v tzv. úzkém smyslu.⁸⁷

---

83 JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní*. 7. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 9. 2023. Praha: Leges, 2023, s. 792.

84 ZŮBEK, Jan. *Odklony v trestním řízení*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 41.

85 Nejvyšší státní zastupitelství. *Odklony (alternativní způsoby trestního procesu)*. [cit. 2024-04-20]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/vice-o-sz/vse-podstatne-o-trestnim-řízení/odklony/>

86 ZŮBEK, Jan. op. cit. sub 84, s. 46.

87 ŠČERBA, Filip, a kol. op. cit. sub 6, s. 14.

Naproti tomu někteří autoři řadí dohodu o vině a trestu k odklonům v tzv. širším smyslu. To znamená, že odklon vnímají jako „vyřízení věci jiným než standardním způsobem v hlavním líčení před soudem.“⁸⁸ Šámal uvádí, že je institut dohody o vině a trestu považován za odklon, ačkoliv v systematicce tr. řádu odklony nenajdeme a jsou zařazeny mezi zvláštní způsoby řízení.⁸⁹

3.1 Znaky odklonů

Jak už bylo zmíněno výše, odklony může rozdělit na odklony v širším a užším smyslu. A ačkoliv je pojetí odklonů diferencované, nalezneme u nich jisté prvky, které se opakují a které odklony definují. Tyto prvky můžeme nazvat společnými znaky odklonů, tedy odklony v širším smyslu, mezi které patří:

- a) nenárokovost, jelikož obviněný nemá právem přiznanou možnost domáhat se užití takového postupu,
- b) potřeba většího zapojení stran založeného na spolupráci, ať už jde o zapojení aktivní nebo pasivní (např. konkludentní souhlas u trestního příkazu),
- c) výsledek v případě úspěšného odklonu zakládá překážku věci rozhodnuté,
- d) zjednodušení nebo zrychlení alespoň jedné z fází trestního řízení, zpravidla se bude jednat o fázi dokazování.

Jakýkoliv postup, který splňuje zmíněné znaky, je odklonem v širším smyslu. Proto sem lze zařadit trestní příkaz i dohodu o vině a trestu.

Naproti tomu mezi odklony v užším smyslu už dohodu o vině a trestu (ani trestní příkaz) neřadíme, neboť nenaplní charakteristické znaky. Mezi tyto znaky patří:

- a) skončení řízení bez vyslovení viny nebo bez uložení trestu, kdežto výsledkem dohody o vině a trestu je odsuzující rozsudek,
- b) výsledek řízení vyhovuje potřebám poškozeného nebo obviněného,
- c) odklony v užším smyslu jde uplatnit v případech méně závažných trestných činů, což opět neplatí pro dohodu o vině a trestu, která je od novely v roce 2020 uplatnitelná u zločinů i přečinů.⁹⁰

---

88 VICHÉREK, Roman. op. cit. sub 43, s. 248.

89 ŠÁMAL, Pavel; MUSIL, Jan; KUČHTA, Josef; FRYŠTÁK, Marek a KALVODOVÁ, Věra. op. cit. sub 11, s. 750.

90 PROVAZNÍK, Jan. *Odklony v českém trestním řízení – úvahy před možnou rekonstrukcí*. Trestněprávní revue, 2016, č. 4, s. 81.

4 Základní zásady a jejich vztah k dohodě o vině a trestu

Dohoda o vině a trestu je stále ještě vnímána jako mladý a nový institut českého právního řádu. Svůj původ má v angloamerickém právním systému, který se od evropského (kontinentálního) systému práva značně liší. Proto není divu, že bylo přijetí tohoto institutu provázeno námitkami, podle kterých dohoda o vině a trestu, jakožto cizorodý prvek v českém právu, deformuje některé základní zásady trestního procesu.⁹¹ Při novelizacích nově zaváděné procesní instituty nezřídka porušují zákonodárnou funkci zásad trestního řízení, tedy střetávají se s vůdčími principy trestního procesu. Následkem je pak celá řada výjimek ze zaběhnutých zásad.⁹²

4.1 Zásada materiální pravdy

Zákonná úprava zásady v § 2 odst. 5 TŘ stanovuje, že orgány činné v trestním řízení mají postupovat tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci bez důvodných pochybností, který je třeba pro jejich rozhodnutí. Podmínkou pro zahájení jednání o dohodě o vině a trestu státním zástupcem jsou výsledky vyšetřování dostatečně prokazující, že se skutek stal, je trestným činem a spáchal ho obviněný.

Naproti tomu stojí ale podmínka sjednání dohody o vině a trestu, kterou je prohlášení obviněného o spáchání skutku, pro který je stíhán. Mohlo by se zdát, že tato podmínka umožňuje, aby namísto vycházení ze skutkového děje bylo vycházeno z dohody mezi státním zástupcem a obviněným o skutku. Opak je pravdou. Dohoda o vině a trestu může být sjednána jen v případě, že opatřené důkazy a výsledky přípravného řízení nevzbuzují důvodné pochybnosti o pravdivosti prohlášení obviněného o spáchání skutku (§ 175a odst. 1,3 tr. řádu).

Obviněný se ale souhlasem se sjednáním dohody o vině a trestu vzdává práva na plnohodnotné prokazování skutečností v řízení před soudem, jelikož soud v případě dohodovacího řízení dokazování neprovádí. Právě zde dochází ke kolizi se zásadou materiální pravdy. Proto by z vyšetřování měl plynout jednoznačný závěr o tom, že se skutek stal, je trestným činem a spáchal jej obviněný. Kdyby výsledky vyšetřování byly nejednoznačné, tedy umožňovaly závěr o vině i nevině na základě odporujících si důkazů, státní zástupce by měl podat obžalobu namísto sjednávání dohody o vině a trestu.⁹³

---

91 ŠČERBA, Filip. a kol. op. cit. sub 6, s. 20.

92 JELÍNEK, Jiří. op. cit. sub 41, s. 129-130.

93 BERANOVÁ, Andrea. *Dohoda o vině a trestu z pohledu práva na spravedlivý proces*. In: JELÍNEK, Jiří, a kol. *Ochrana základních práv a svobod v trestním řízení*, Praha: Leges, 2020, s. 237.

4.2 Zásada vyhledávací

Podstatou vyhledávací zásady je povinnost orgánů činných v trestním řízení objasňovat okolnosti a vyhledávat relevantní důkazy, a to z úřední povinnosti. Tato zásada úzce souvisí se zásadou materiální pravdy a se zásadou oficiality. Nejen důkazní břemeno, ale i konečnou odpovědnost za zjištění skutkového stavu a za výsledek řízení nese totiž soud, tedy stát.

K narušení této zásady dochází, za prvé, sjednáním dohody o vině a trestu, tedy konsenzem státního zástupce a obviněného na skutkových otázkách. Pokud by obviněný se skutkovými zjištěními, právní kvalifikací a navrhovaným trestem nesouhlasil, nemohla by být dohoda uzavřena. V procesu sjednávání dohody o vině a trestu je vyžadována aktivita obviněného, což je právě pro vyhledávací zásadu atypické.⁹⁴

Za druhé, v situaci při schvalování dohody o vině a trestu soudem. Soud totiž dokazování jako takové neprovádí, pouze zkoumá spis a zjišťuje splnění podmínek, resp. existenci překážek. Soud podle Beranové při rozhodování o schválení dohody o vině a trestu „nerealizuje zásadu vyhledávací a ani neodpovídá za zjištění skutkového stavu.“⁹⁵ V případě, kdy soud dohodu o vině a trestu neschválí a následně nedojde k její změně, věc se vrací do „klasického“ trestního řízení, je možné užít institutu nesporných skutečností (§ 206d tr. řádu). Tedy dokazování neproběhne u těch skutečností, na kterých se státní zástupce a obviněný dohodnou jako na skutečnostech nesporných.

4.3 Zásada presumpce neviny

Zásada presumpce neviny je jednou ze základních zásad zakořeněných v pojmu práva na spravedlivý proces. Jedná se o zásadu, která je stanovena napříč jednotlivými prameny práva, ať už tuzemskými, tak i evropskými a mezinárodními. Pochopitelně jsi nalezneme v tr. řádu, konkrétně v § 2 odst. 2. Dále je zakotvena na ústavněprávní úrovni, a to v čl. 40 odst. 2 Listiny základních práv a svobod: „Každý, proti němuž je vedeno trestní řízení, je považován za nevinného, pokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu nebyla jeho vina vyslovena.“ V Listině se pojí zánik zásady presumpce neviny s okamžikem právní moci odsuzujícího rozsudku, kdežto v Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod se hovoří o prokázání viny: „Každý, kdo je obviněn z trestného činu, se považuje za nevinného, dokud jeho vina nebyla prokázána zákonným způsobem.“

---

94 ZAORALOVÁ, Petra. *Institut dohody o vině a trestu a jeho rozpor se základními zásadami trestního řízení*. In: JELÍNEK, Jiří. *Základní zásady trestního řízení – vůdčí ideje českého trestního procesu*. Praha: Leges, 2016, s. 191.

95 BERANOVÁ, Andrea. *op. cit.* sub 93, s. 239.

Požadavek pravomocného odsuzujícího rozsudku stanovený českým právním řádem ke prokázání viny však koliduje s pojetím viny u dohody o vině a trestu. Ke schválení dohody o vině a trestu, a tedy i k odsuzujícímu rozsudku, dojde v případě, že na základě důkazů a výsledků přípravného řízení nejsou důvodné pochybnosti o pravdivosti prohlášení obviněného, že skutek spáchal. Odsuzující rozsudek je tedy vydán nikoli na základě neexistence důvodných pochybností o skutkovém stavu, ale na základě neexistence důvodných pochybností o pravdivosti prohlášení obviněného.⁹⁶ Princip *in dubio pro reo* je proto v případě schválení dohody o vině a trestu oslaben, neboť dokazování se neprovádí a ani obviněný neprohlašuje svou vinu.

Problematickou může být také situace, kdy ke sjednání nebo schválení dohody o vině a trestu nedojde. Zákon stanovuje, že v takovém případě se k prohlášení o spáchání skutku nepřihlíží. Osobně ale shledávám distancování se soudce od předchozího prohlášení velmi problematickým. Soudce jistě musí zajistit svou nestrannost a nezávislost, ale je to v takové situaci dobře možné?

4.4 Zásada oficiality a legality

Tyto dvě zásady vyjádřené v § 2 odst. 3, 4 tr. řádu jsou vzájemně propojené. Nadřazenost veřejného zájmu na trestním sankcionování vychází právě ze zásady oficiality: „Jestliže tento zákon nestanoví něco jiného, postupují orgány činné v trestním řízení z úřední povinnosti.“ Orgány činné v trestním řízení mají tudíž právo provést určitý úkon, ale i povinnost, v případě splnění zákonných podmínek, a to nezávisle na stanovisku dotčených osob. Zásada oficiality se uplatňuje ve všech stádiích trestního řízení, kdežto zásada legality se uplatňuje při zahájení trestního stíhání.⁹⁷

Tr. řádem stanovená zásada legality zní následovně: „Státní zástupce je povinen stíhat všechny trestné činy, o nichž se dozví, není-li stanoveno jinak.“ Případ zahájení jednání o dohodě o vině a trestu je taktéž fakultativním postupem státního zástupce závisejícím na jeho vůli. Obviněný totiž nemá právo na vyřízení trestní věci odklonem. Opět zde nacházíme modifikaci základních zásad, když sjednání dohody o vině a trestu není podmíněno jen rozhodnutím státního zástupce. Musí dojít také k souhlasu obviněného s takovým postupem. Pokud se státní zástupce s obviněným nedohodnou, ke sjednání nedojde. Dá se říci, že tímto

---

96 BOHUSLAV, Lukáš. op. cit. sub 4, s. 89.

97 JELÍNEK, Jiří. op. cit. sub 83, s. 143.

postupem je právo veřejné přibližováno k právu soukromému právě kvůli podobnosti postavení „smluvních stran“.⁹⁸

4.5 Zásada rychlosti

Zásada rychlosti nacházející se v § 2 odst. 4 věta druhá tr. řádu zní: „Trestní věci musí projednávat urychleně bez zbytečných průtahů.“ Důležitost rychlého a pružného projednání trestních věcí je taktéž stanovena v čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, stejně tak v čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Zrychlení trestního řízení je mimo jiné i jedním z cílů dohody o vině a trestu.

Co ale znamená urychleně, jaký časový okamžik si pod tímto pojmem představit? Judikatura českých soudů užívá pojem abstraktně v souvislosti s jedinečnými aspekty a složitostí každého jednotlivého trestního řízení. Konkrétněji se k přiměřené době vyjádřil Evropský soud pro lidská práva, který ve věci *Dimitrov a Hamanov proti Bulharsku* shledal dobu 10 měsíců mezi návrhem na schválení dohody o vině a trestu a prvním jednáním soudu v rozporu s právem na spravedlivý proces.⁹⁹

4.6 Zásada veřejnosti

Zásada veřejnosti je jednou z předních zásad práva na spravedlivý proces zakotvených v Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod. Najdeme ji také v Ústavě a Listině základních práv a svobod. Jedná se o zásadu stěžejní také pro trestní proces, proto ji máme zakotvenou v § 2 odst. 10 tr. řádu.

Když se hovoří o narušení zásady veřejnosti v souvislosti s dohodou o vině a trestu, setkáváme se s názory, že je narušena zejména tím, že k jejímu sjednávání dochází neveřejně a soud dohodu pouze schvaluje, byť veřejně, ale nemá možnost ji změnit nebo provést dokazování.¹⁰⁰ Stejně jako Bohuslav zastávám názor, že tento argument je neopodstatněný, jelikož přípravné řízení, kde dochází ke sjednání dohody o vině a trestu, je ze své povahy neveřejné.

Za neobstojný považuji také argument, který zastává Zaoralová, že soudní jednání je sice veřejné, ale veřejnost nemá možnost se seznámit s důkazní situací a soudce dohodu jen (ne)schválí. V tr. řádu je zásada veřejnosti doslovně definována takto: „Trestní věci se před soudem projednávají veřejně tak, aby se občané mohli projednávání zúčastnit a jednání

---

98 ZAORALOVÁ, Petra. op. cit. sub 94 s. 188.

99 BOHUSLAV, Lukáš. op. cit. sub 4, s. 95.

100 ZAORALOVÁ, Petra. op. cit. sub 94, s. 192.

sledovat.“ Z jazykového výkladu plyne, že občané se jednání mohou zúčastnit, mohou jej sledovat, což jim je umožněno i v případě soudního jednání o schválení dohody o vině a trestu, ale nejsou nadáni žádným právem na seznámení se s dokazováním.

4.7 Zásada volného hodnocení důkazů

Zásada definována v § 2 odst. 6 tr. řádu zní: „Orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu.“ K dotčení této zásady dochází v případě dohody o vině a trestu již při sjednávání, jelikož jednou z podmínek sjednání je prohlášení obviněného o spáchání skutku. Soud poté dokazování neprovádí, tudíž výsledky přípravného řízení včetně prohlášení obviněného zkoumá jen omezeně. Prohlášení obviněného zkoumá v souladu s § 314q odst. 3 tr. řádu tak, že se dotáže obviněného, zda sjednané dohodě rozumí, zda prohlášení učinil dobrovolně a bez nátlaku a zda jsou mu známy důsledky sjednání dohody o vině a trestu. Případně může soud obviněného vyslechnout a opatřit si potřebná vysvětlení v souladu s § 314q odst. 5 tr. řádu.

Z výše uvedeného plyne, že „požadavek na hodnocení věrohodnosti prohlášení obviněného může být jen zbožným přáním zákonodárce, neboť důkazy nemusí být vůbec k dispozici, mohou být málo věrohodné nebo těžko kontrolovatelné.“¹⁰¹

---

101 MUSIL, Jan. op. cit. sub 14, s. 16.

5 Srovnání s právní úpravou na Slovensku

Slovenský právní řád zavedl dohodu o vině a trestu („dohoda o vine a treste“) už od 1. 1. 2006, což je o víc jak 6 let dříve než v České republice. Tento institut procesního práva je upraven v zákoně č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok. Postup prokurátora při uzavírání upravuje vyhláška Ministerstva spravedlnosti SR č. 619/2005 Z. z. o podmienkach a postupe prokurátora při konaní o dohode o uznaní viny o prijatí trestu. Řízení je stejně jako v české právní úpravě rozdělenou do dvou fází. První fází je sjednávání dohody upravené v § 232 – § 233 tr. poriadku, řízení před soudem je fází druhou upravenou v § 331 – § 335 tr. poriadku. Slovenská úprava institutu dohody o vině a trestu je velmi podobná té české, zejména po roce 2020, kdy česká úprava upustila od nutné obhajoby, upravila možnost uzavření dohody i v rámci hlavního líčení a zejména připustila sjednání dohody i o zvlášť závažných zločinech. Všechny tyto podmínky slovenská právní úprava připouštěla už od počátku. „Vzorem pro to (pozn. aut. českou úpravu dohody) mohou být úpravy z jiných zemí s podobnými tradicemi vycházejícími z kontinentálního právního systému. Na prvním místě můžeme zmínit nám nejbližší úpravu slovenskou.“¹⁰²

Důvodem zavedení bylo opět zrychlení a zefektivnění řízení. K čemuž Pida uvádí: „prokurátor je motivovaný uzavřít dohodu o vině a trestu, zjednodušit si situaci a vyhnout se časově komplikovanému hlavnímu líčení. Dohoda o vině a trestu ho odbřeměňuje od kontradiktorního dokazování, které ve slovenském prostředí není zcela zvládnuté.“¹⁰³

Stejně jako v ČR je možné řízení zahájit jen na návrh prokurátora, a to z podnětu jak prokurátora, tak i obviněného. Případně i na návrh soud, je-li je věc v soudním řízení. Stejně tak jde o postup fakultativní.

Rozdílný je okruh osob, se kterými lze dohodu o vině a trestu sjednat. V případě slovenské úpravy je možné dohodu sjednat i s mladistvým obviněným, ale jen za předpokladu, že s takovým postupem souhlasí zákonný zástupce nebo jeho obhájce.¹⁰⁴ Zákon však neukládá povinnost nutné obhajoby z důvodu sjednávání dohody o vině a trestu.

Dohodu lze sjednat ohledně všech trestných činů, včetně zvlášť závažných zločinů a to již od počátku právní úpravy. U nás k takovému posunu došlo až v roce 2020, po 8 letech od zavedení institutu.

---

102 ŘÍHA, Jiří. op. cit. sub 2, s. 2261.

103 PIDA, Juraj. *Dohoda o vine a treste v slovenskom trestnom konaní*. Právník, 2011, č. 4, s. 400.

104 § 232 odst. 2 zák. č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok

Podmínkami zahájení jednání o dohodě, obdobně jako v ČR, jsou výsledky vyšetřování prokazující, že skutek spáchaný obviněným je trestným činem a obviněný svou vinu uznal (zde jde o českou obdobu doznání, nikoliv jen prohlášení o spáchání skutku).

Obviněný může uznat vinu jen zčásti, v tom případě podá prokurátor obžalobu, kde uvede jak přiznaný skutek s uznanou vinou, tak skutek nepřiznaný. Soud poté v hlavním líčení provádí standardní postup pro skutek nepřiznaný a zároveň rozhoduje o schválení dohody o vině a trestu.¹⁰⁵

Významným rozdílem je závaznost uznání viny v celém rozsahu. Pokud ji obviněný uzná, ale ke sjednání dohody nedojde, prokurátor podá obžalobu, kde uvede uznání viny. Soud pak rozhoduje jen o trestu a případně o jiných výrocích, ale už nerozhoduje o vině.¹⁰⁶

Pokud není sjednána dohoda o náhradě škody, prokurátor navrhne soudu odkázání poškozeného na občanskoprávní řízení (§ 232 odst. 4 tr. poriadok).

Problematickým se jevílo vrácení věci do přípravného řízení, pokud v rámci hlavního líčení obviněný a prokurátor projeví zájem o sjednání dohody o vině a trestu. To bylo důvodem, proč prokurátoři nechtěli sjednávat dohodu v řízení před soudem. Proto došlo v roce 2011 k novelizaci a soudní řízení se v takovém případě jen přerušuje, nebo pokud o to prokurátor požádá, může se věc vrátit do přípravného řízení.¹⁰⁷

Řízení před soudem probíhá velmi podobně jako u nás, proto jej nebudu podrobněji popisovat. Tr. poriadok neumožňuje podat odvolání proti rozsudku, proto je rozsudek pravomocný hned vyhlášením.

Rozdílná je též úprava advokátního tarifu, jestliže se jedná o nutnou obhajobu ex offo. Slovenská úprava motivuje advokáty k uzavírání dohod o vině a trestu v přípravném řízení a to ve vyhlášce č. 655/2004 Z. z., jejíž § 14 odst. 7 říká „Ak bola súdom schválená dohoda o vine a treste pred podaním obžaloby, patrí obhajcovi okrem odmeny za úkony aj odmena vo výške štvornásobku základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby.“

Dohoda o vině a trestu je na Slovensku v praxi užívána už od počátku více, než tomu bylo v ČR. Myslím si, že hlavním důvodem nepopulárnosti tohoto institutu u nás byla příliš přísná úprava do roku 2020.

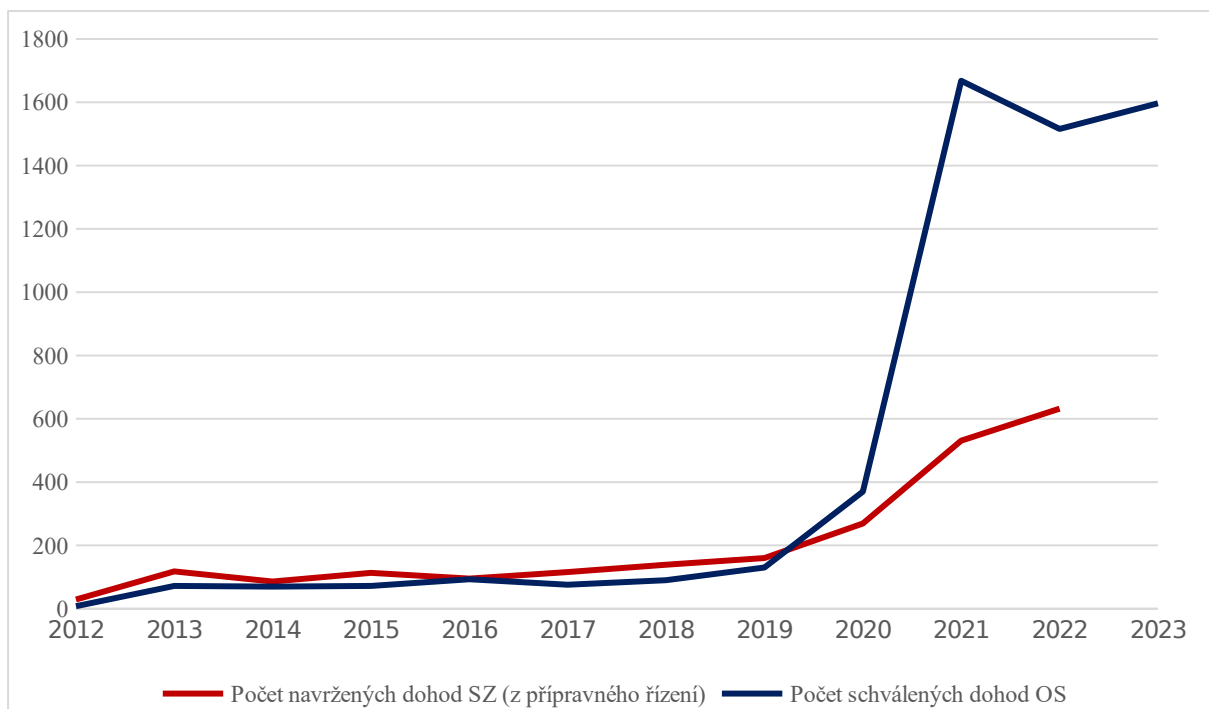
105 § 232 odst. 6 zák. č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok

106 § 232 odst. 5 zák. č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok

107 ŠČERBA, Filip, a kol. op. cit. sub 6, s. 62.

6 Aktuální statistiky užití dohod o vině a trestu

6.1 Poměr navržených a schválených dohod¹⁰⁸

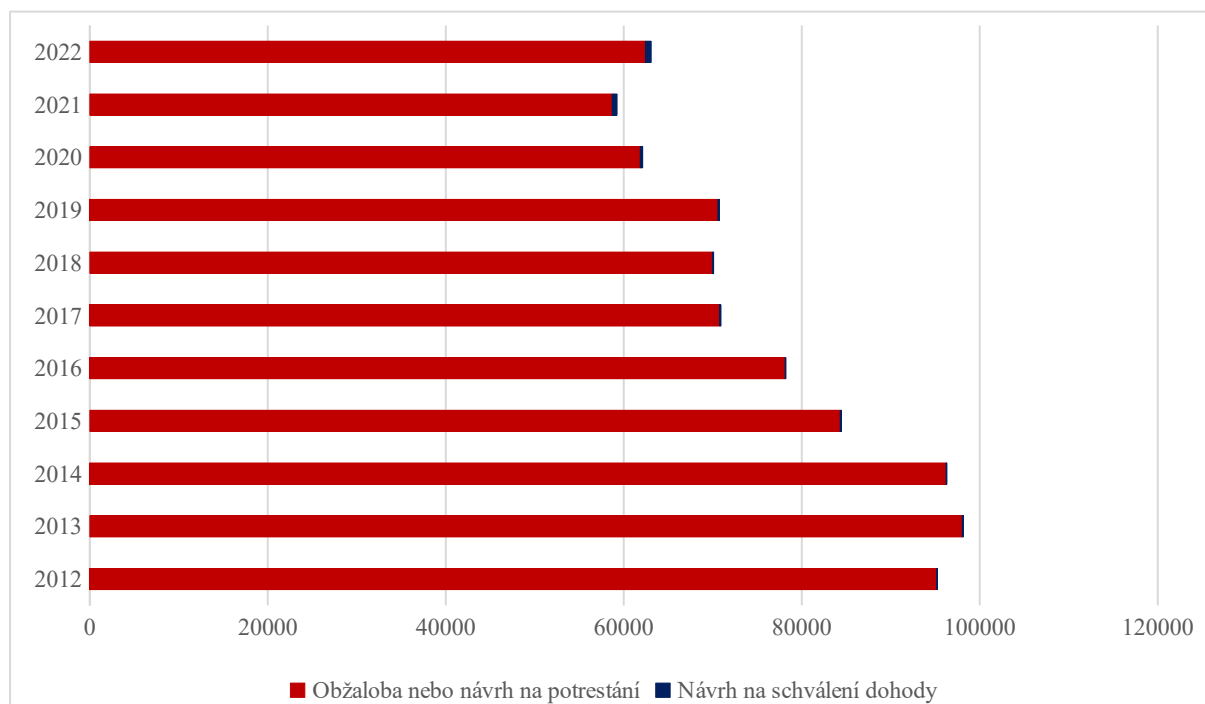

Z grafu je jasné, že jakmile došlo v roce 2020 k novelizaci umožňující sjednání dohody o vině a trestu v rámci hlavního řízení před soudem, došlo k nárůstu schválených dohod. Za rok 2023 ještě nejsou statistiky kompletní, můžeme však vidět, že v letech 2021 – 2022 byl počet dohod sjednaných před soudem skoro o 2/3 větší než počet navržených dohod ke schválení.

¹⁰⁸ Počet navržených dohod čerpán ze *Zprávy o činnosti státního zastupitelství za rok 2022, tabulková část I*. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2023/06/Tabulkov%C3%A1%C4%8D%C3%A1st-I.pdf>

Počet schválených dohod čerpán z *Přehledy agend – Trestní příkazy, podmíněné zastavení, narovnání, dohody o vině a trestu u OS*. Dostupné z: <https://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-agend.html>

6.2 Poměr obžalob (včetně návrhů na potrestání) a návrhů na schválení dohody¹⁰⁹

Graf ukazuje, že poměr dohod tvoří:

- 2022: 1,01 %
- 2021: 0,9 %
- 2020: 0,43 %
- 2019: 0,23 %
- 2018: 0,2 %
- 2017: 0,16 %
- 2016: 0,12 %
- 2015: 0,13 %
- 2014: 0,09 %
- 2013: 0,12 %
- 2012: 0,03 %

K naplnění očekávaného užití institutu dohody o vině a trestu v přípravném řízení tedy ani zdaleka nedošlo.

¹⁰⁹ Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2022, tabulková část I. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2023/06/Tabulkov%C3%A1%C4%8D%C3%A1st-I.pdf>

7 Návrhy de lege ferenda

Úvodem je nutné konstatovat, že koncept dohody o vině a trestu v českém trestním právu představuje významný nástroj pro zrychlení i zefektivnění trestního řízení. Nicméně, aktuální úprava vyžaduje určité úpravy s cílem posílení práv obviněného i poškozeného, jak vyplývá z následující analýzy.

Jedním z hlavních problémů současného stavu je nedostatečné zajištění svobodné a vážné vůle obviněného při prohlášení viny. Evropský soud pro lidská práva v řadě rozhodnutí zdůraznil nutnost, aby obviněný poskytl své prohlášení o vině bez jakéhokoli nátlaku či vlivu, což je klíčové pro zachování spravedlnosti a dodržování lidských práv.¹¹⁰

Dalším klíčovým aspektem, který vyplývá ze stávající právní úpravy dohody o vině a trestu v českém trestním řádu, je otázka sjednocení pojmosloví v různých ustanoveních. Napříč trestním řádem se setkáváme s různými formulacemi, což může vést k právní nejistotě a zmatkům.

Již v jiných částech diplomové práce bylo zmíněno zaměňování pojmů prohlášení viny a prohlášení, že obviněný spáchal skutek, pro který je stíhán a jsou v různých ustanoveních. Bylo by žádoucí sjednotit terminologii tak, aby byla v celém trestním řádu používána konzistentní a jasná formulace.

Další krokem by mohlo být zavedení dodatečných procedurálních záruk, které by chránily práva obviněného v průběhu celého dohodovacího procesu. Například jaké kritéria a postupy soud používá při hodnocení souladu dohody s právním řádem a spravedlností, aby se zvýšila transparentnost a konzistence rozhodování. Tento krok by přispěl k upevnění důvěryhodnosti dohody o vině a trestu, čímž by se zvýšila i její akceptovatelnost i pro širší veřejnost.

Dále je třeba zvážit při reformě dohody o vině a trestu, je posílení práv poškozeného. Současná právní úprava sice zavazuje státního zástupce k zohlednění zájmů poškozeného při sjednávání dohody o vině a trestu, avšak je třeba jasněji specifikovat, jakým způsobem by měl být tento zájem reflektován a chráněn, momentální úprava neposkytuje mnoho konkrétních záruk. Poškozený má právo účastnit se průběhu dohodovacího řízení a možnost vyjádřit svůj postoj k uzavření dohody, dokonce nově bude mít i možnost vyjádřit se k dopadům na jeho život. Za problematické považuji například nedostatek zákonné úpravy v případě nepoučení

---

110 BOHUSLAV, Lukáš. op. cit. sub 4, s. 189.

poškozeného ze strany státního zástupce a následné promeškání lhůty k uplatnění nároku na náhradu škody. Proto navrhuji, aby bylo do tr. řádu zařazeno ustanovení, které umožňuje soudu přihlédnout k přiznání pozdě uplatněného nároku v případě, že nebyl poškozený řádně poučen.

Jedním z dalších možných návrhů *de lege ferenda* je posílení práv poškozeného by mohlo být poskytnutí možnosti poškozenému v případě nedodržení dohody o vině a trestu obviněným obrátit se na soud s návrhem na zrušení rozsudku.¹¹¹

Už vládní návrh na vydání zákona v roce 2008 navrhoval aktivní zapojení Probační a mediační služby, avšak do platné právní úpravy se možné pověření probačního úředníka nepromítlo.¹¹² Pověření probačního úředníka mělo vést k vytvoření podmínek směřujících ke sjednání dohody o vině a trestu. Měl být prostředníkem mezi obviněným a poškozeným ve věci vypořádání nároku na náhradu škody. Otázkou je, zda by taková úprava nešla proti jednomu z hlavních důvodů zavedení institutu, a to rychlosti řízení. Dle mého názoru by ale neměla převážet za každou cenu rychlost řízení nad možným větším uspokojením nároku poškozeného a případné alespoň částečné možné nápravy vztahu mezi poškozeným a obviněným. Například v zahraničních právních systémech, například ve Spojených státech amerických, je úspěšně využívána mediace v trestním řízení. Tento přístup nejenže podporuje aktivní účast účastníků řízení, ale také přispívá k efektivnímu řešení konfliktů a snižuje zátěž soudních systémů.

Současná právní úprava umožňuje obviněnému podat odvolání pouze v případě, že soud neschválí dohodu o vině a trestu. Je nezbytné, aby obviněný měl možnost podat odvolání i v případech, kdy došlo k závažnému porušení jeho práv, jak navrhuje i Bohuslav ve své monografii *Dohoda o vině a trestu*.

Za důležité považuji i určení požadavků pro odůvodnění soudního schválení dohody. Je nezbytné, aby soudní rozhodnutí o schválení nebo neschválení dohody o vině a trestu bylo transparentní a odůvodněné.

De lege ferenda navrhuji, aby došlo k zapracování novely zák. č. 333/2020 Sb. do institutu obnovy řízení. Legislativci opomněli při povolení možnosti sjednat dohodu o vině a trestu v řízení před soudem promítnout tuto úpravu i do § 288 tr. řádu. Nedává smysl, aby se

---

111 BOHUSLAV, Lukáš. op. cit. sub 4, s. 190.

112 *Vládní návrh novely trestního řádu, na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů.* op. cit. sub 12.

v takovém případě věc vrátila do přípravného řízení, když došlo ke sjednání v rámci hlavního líčení.

Závěr

V této diplomové práci byla zkoumána právní úprava dohody o vině a trestu z různých perspektiv, s cílem zhodnotit její efektivitu a splnění očekávání od zavedení a novelizace. Prvním klíčovým bodem bylo analyzovat právní rámec dohody o vině a trestu, jak je zakotven v našem právním systému. Rozebrán byl její teoretický základ a právních aspekty, které ovlivňují její aplikaci. Práce se zaměřila také na často rozdílnou argumentaci odborníků ohledně jejího praktického využití a přínosů pro justiční systém. Probrány byly také o možné výzvy a limity, které tento institut přináší. Práce kriticky zhodnotila, jak tyto argumenty odpovídají skutečným výsledkům a praktickým zkušenostem s tímto institutem. Navzdory jejím přínosům, jako je rychlejší dosažení spravedlnosti, se dohoda o vině a trestu potýká s výzvami týkajícími se ochrany práv obviněných i poškozených.

Nejednotný názor je na zařízení dohody o vině a trestu mezi odklony. V práci jsou charakterizovány odklony v širším a užším smyslu, přičemž byla dohoda o vině a trestu zařazena jen mezi odklony v širším smyslu, neboť se jedná o postup nenárokovatelný s větším zapojením stran než při standardním řízení, výsledek úspěšného použití odklonu vytvoří překážku *rei iudicatae*, tedy věci pravomocně rozhodnuté a užitím dohody dojde ke zjednodušení nebo zrychlení alespoň jedné fáze řízení, zejména dokazování v řízení před soudem.

Právní úprava dohody o vině a trestu představuje pokus o inovaci v rámci tuzemského právního systému, který si klade za cíl zefektivnit soudní procesy a efektivněji využít právních zdrojů. Analýza ukazuje, že tento institut nabízí alternativní možnost řešení trestních věcí, což může přispět k rychlejšímu dosažení spravedlnosti a snížení zátěže pro soudy. Ze zhodnocení práce vyplývá, že dohoda o vině a trestu má vliv na zkrácení řízení v konkrétních případech, avšak vzhledem k jejímu využití nemá vliv na celkovou délku řízení v ČR. Ze statistik vyplývá, že v přípravném řízení byla v roce 2022 dohoda sjednána v 1,01 % případů z celkového počtu obžalob a návrhů na potrestání. Pro porovnání, odhadované využití před zavedením bylo až v 55 % případů a v případě nedbalostních trestných činů až 80 %. Zároveň se v roce 2022 jedná o nejvyšší procento využitelnosti dohody za celou dobu institutu. Je zřejmé, že k větší aplikovatelnosti přispěla novela zák. č. 333/2020 Sb., neboť od té doby aplikovatelnost dohod o vině a trestu citelně stoupla. Zároveň z dostupných dat plyne, že skoro 2/3 z celkového počtu dohod je sjednáno v řízení před soudem.

Proces se dělí na dvě fáze, které na sebe navazují. Přičemž první fází je sjednávání dohody o vině a trestu, které může proběhnout jak v přípravném řízení, tak v řízení před soudem, ideálně před zahájením dokazování. Zde nalézáme rozpor zákona a Metodiky Nejvyššího státního zastupitelství, neboť zákon klade podmínku zahájení jednání na základě vyšetřování dostatečně prokazující závěry stanovené v § 175a odst. 1 tr. řádu. Přičemž Metodika uvádí, že dohodu je možné sjednat kdykoliv po zahájení trestního stíhání, tedy i ve fázi prověřování. V diplomové práci je rozebrán také problém nejednotného názoru na možnost uzavření dohody v odvolacím řízení, jelikož ani sám Nejvyšší soud nezaujal jednotné stanovisko. Druhá fáze probíhá před soudem, který rozhoduje o tom, zda dohodu schválí či nikoliv

Práce se věnovala také úpravě institutu v jiných právních řádech, které ilustrují fungování dohody o vině a trestu v různých právních systémech. Příkladem úspěšné aplikace dohody o vině a trestu je případ pojetí dohody v angloamerickém systému, kde spolupráce obviněného s orgány činnými v trestním řízení vede k rychlejšímu dosažení spravedlnosti a snížení administrativní zátěže soudů. Koneckonců i počet uzavřených dohoda na Slovensku je mnohem vyšší než v tuzemsku. Důvodem může být relativně dobře stanovená právní úprava již od počátku, ale také finanční motivace advokátů ex offio za uzavření dohody před podáním obžaloby.

Odborná diskuse však také upozorňuje na několik klíčových výzev spojených s dohodou o vině a trestu, včetně otázek týkajících se ochrany práv obžalovaných, transparentnosti procesu a spravedlivého výkonu práva a otázky ochrany poškozeného. Přestože tato právní úprava nabízí alternativní možnost klasického soudního procesu, její účinnost závisí na přesném dodržování legislativních standardů a zajištění spravedlivého jednání všech účastníků procesu. Zavedení institutu dohody o vině a trestu jistě přispělo k posílení práv poškozeného, neboť dojde k zabránění sekundární viktimizace a s tím spojených negativních důsledků na psychiku poškozeného. Avšak na sjednávání dohody může být poškozený přítomen, což jistě v mnoha případech na jeho psychiku nebude působit dobře působit. Proto hodnotím jako kladnou možnost určitého zastoupení státním zástupcem při jednání o výši nároku na náhradu škody, újmy či bezdůvodného obohacení v případě, kdy poškozený svůj nárok uplatnil, ale nechce být na sjednávání přítomen. Jako součást nedávné, ještě horké novelizace schválené teď v červnu 2024 bylo poškozenému, který má postavení oběti, přiznáno právo na vyjádření se o dopadu na jeho život.

Právní úprava dohody o vině a trestu byla zavedena s očekáváním, že přinese výrazné výhody pro právní systém. Z analýzy předchozích kapitol je zřejmé, že dohoda o vině a trestu skutečně nabízí možnost rychlejšího dosažení spravedlnosti a snížení administrativní zátěže soudů. Zejména v případech, kde je obviněný ochoten spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení, může tato forma dohody vést k efektivnějšímu řešení případů.

Ochrana práv obviněných je klíčovým aspektem, který vyžaduje zajištění informovaného souhlasu a zohlednění potřeby poctivého jednání. Je důležité zajistit, aby dohoda o vině a trestu sloužila jako nástroj k dosažení spravedlnosti, nikoli jako prostředek k obcházení právních standardů.

Nakonec jsem se v práci snažila odpovědět na otázku, zda tato právní úprava splnila očekávání v praxi a jaké jsou případné oblasti, které by mohly být v budoucnu zlepšeny. Byly probrány možnosti *de lege ferenda* v rámci našeho právního prostředí, například stále nesjednocené pojmosloví v rámci tr. řádu týkající se prohlášení obviněného o spáchání skutku, dále nutnost dbát na svobodnost a informovanost tohoto prohlášení, které nesmí být učiněno pod nátlakem, zavedení možnosti účasti Probační a mediační služby při sjednávání náhrady škody v rámci dohody o vině a trestu v souladu s principem restorativní justice, pak také problematika možnosti podání odvolání jen ve velmi úzce vymezených případech.

Seznam použitých zkratk

dohoda – dohoda o vině a trestu

náhrada škody – náhrada škody, újmy nebo bezdůvodného obohacení

PO – právnická osoba

tr. řád, TR – zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

tr. zákoník – zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

tr. poriadok – zákon č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok, v znení neskorších predpisov

TOPO – zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

USA – Spojené státy americké

zák. o obětech tr. činů – zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů)

Seznam použitých zdrojů

Seznam použité literatury

BERANOVÁ, Andrea. Dohoda o vině a trestu z pohledu práva na spravedlivý proces. In: JELÍNEK, Jiří, a kol. Ochrana základních práv a svobod v trestním řízení, Praha: Leges, 2020.

BOHUSLAV, Lukáš. Dohoda o vině a trestu. Praha: Wolters Kluwer, 2023.

BRŇÁKOVÁ, Simona, KORBEL, František. Dohoda o vině a trestu. Trestněprávní revue, 2008, č. 9.

COUFAL, Adam. K povinnosti k náhradě škody v případě schválení dohody o vině a trestu. Trestněprávní revue, 2023, č. 2.

ČÁP, Petr. § 16 [Pokyny klienta]. In: SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, VYCHOPENĚ, Martin, KRYM, Ladislav, PEJCHAL, Aleš a kol. Komentář k zákonu o advokacii. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012.

GŘIVNA, Tomáš; ŠÁMAL, Pavel a VÁLKOVÁ, Helena. Oběti trestných činů: komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020.

JELÍNEK, Jiří. Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky souvisící. Bulletin advokacie, 2012, č. 10.

JELÍNEK, Jiří. Trestní právo procesní. 7. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 9. 2023. Praha: Leges, 2023.

KUČERA, Jakub. Novelizace dohody o vině a trestu a její možné dopady. Trestněprávní revue, 2021, č. 2.

MULÁK, Jiří; PROVAZNÍK, Jan. Dopady novely trestního řádu provedené zákonem č. 333/2020 Sb. na základní zásady trestního řízení. Bulletin advokacie, 2021, č. 11.

MUSIL, Jan. Dohody o vině a trestu jako forma konsenzuálního trestního řízení. Kriminalistika, 2008, č. 1.

PIDA, Juraj. Dohoda o vine a treste v slovenskom trestnom konaní. Právnik, 2011, č. 4.

PROVAZNÍK, Jan. Odklony v českém trestním řízení – úvahy před možnou rekodifikací. Trestněprávní revue, 2016, č. 4.

ŘÍHA, Jiří. In: ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád: komentář. 7. dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2013.

SOKOL, Tomáš. Dohoda o vině a trestu jako kvadratura kruhu. Bulletin advokacie, 2023, č. 5.

ŠÁMAL, Pavel, DĚDIČ, Jan, GŘIVNA, Tomáš, PÚRY, František, ŘÍHA, Jiří. Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012.

ŠÁMAL, Pavel; MUSIL, Jan; KUČTA, Josef; FRYŠTÁK, Marek a KALVODOVÁ, Věra. Trestní právo procesní. 4. přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013.

ŠČERBA, Filip, a kol. Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice. Praha: Leges, 2012.

ŠČERBA, Filip. Postavení poškozeného ve zkrácených formách trestního řízení. Státní zastupitelství, 2021, č. 3.

ŠČERBA, Filip. Využitelnost dohody o vině a trestu a prohlášení viny v jednotlivých stádiích trestního řízení. Acta Universitatis Carolinae – IURIDICA 3, 2023.

ŠČERBA, Filip. Změny trestního zákoníku provedené novelou č. 333/2020 Sb. a jejich důsledky. Trestněprávní revue, 2020, č. 4.

VANTUCH, Pavel. K dohodě o vině a trestu mezi obžalovaným a státním zástupcem po přednesení obžaloby. Bulletin advokacie, 2021, č. 4.

VANTUCH, Pavel. K odlišným názorům obviněného a obhájce na sjednání dohody o vině a trestu. Bulletin advokacie, 2023, č. 12.

VANTUCH, Pavel. Lze prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán, posuzovat jako prohlášení viny? Bulletin advokacie, 2022, č. 10.

VANTUCH, Pavel. Lze uzavírat dohody o vině a trestu na počátku vyšetřování? Bulletin advokacie, 2023, č. 1-2.

VICHEREK, Roman. Proč máme tak málo dohod o vině a trestu. Trestněprávní revue, 2018, č. 11-12.

ZAORALOVÁ, Petra. Dohoda o vině a trestu. Rigorózní práce. Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2016.

ZAORALOVÁ, Petra. Institut dohody o vině a trestu a jeho rozpor se základními zásadami trestního řízení. In: JELÍNEK, Jiří. Základní zásady trestního řízení – vůdčí ideje českého trestního procesu. Praha: Leges, 2016.

ZŮBEK, Jan. Odklony v trestním řízení. Praha: Wolters Kluwer, 2019.

Seznam použitých internetových zdrojů

Důvodová zpráva k zákonu č. 193/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb, o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In beck-online.cz [online]. [cit. 2024-06-3]. Dostupné z: <https://app-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgez6mjzgnpwi6q>

Memorandum o součinnosti mezi Nejvyšším státním zastupitelstvím a Českou advokátní komorou. In verejnazaloba.cz. [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/01/MEMORANDUM_NSZ_CAK.pdf

Ministerstvo spravedlnosti. České soudnictví 2022: Výroční statistická zpráva. In justice.cz [online]. [cit. 2024-04-20]. Dostupné z: https://justice.cz/documents/d/msp/ceske_soudnictvi_2022

MUSIL, Jan. Dohody o vině a trestu jako forma konsenzuálního trestního řízení. *Kriminalistika*, 2008, č. 1, s. 16. Metodika k postupu státních zástupců při sjednávání dohod o vině a trestu. In verejnazaloba.cz [online]. [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2023/03/1-SL-111-2022.pdf>

Návrh poslanců Jiřího Pospíšila a Radima Chytky na vydání zákona, kterým se mění, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, sněmovní tisk 836/0, 2004. In [psp.cz](https://www.psp.cz) [online]. [cit. 2024-06-17]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=4&ct=836&ct1=0>

Nejvyšší státní zastupitelství. Odklony (alternativní způsoby trestního procesu). [cit. 2024-04-20]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/vice-o-sz/vse-podstatne-o-trestnim-rizeni/odklony/>

Pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce ze dne 3. září 2019, o postupu státních zástupců v trestním řízení. In verejnazaloba.cz [online]. [cit. 2024-06-03]. Dostupné z: https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/01/POP_9-2019-1.pdf

Přehledy agend – Trestní příkazy, podmíněné zastavení, narovnání, dohody o vině a trestu u OS. Dostupné z: <https://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-agend.html>

PŘÍKAZSKÁ, Lenka; HERMANN, Vojtěch. Uzavření dohody o vině a trestu v průběhu odvolacího řízení. In [epravo.cz](https://www.epravo.cz) [online]. [cit. 2024-06-17]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/uzavreni-dohody-o-vine-a-trestu-v-prubehu-odvolaciho-rizeni-118110.html>

Statistické přehledy kriminality za rok 2023. In [policie.cz](https://www.policie.cz) [online]. [cit. 2024-04-20]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2023.aspx>
Vládní návrh novely trestního řádu, na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů, sněmovní tisk 574, 2008, V. volební období. In [psp.cz](https://www.psp.cz) [online]. [cit. 2024-06-03]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=574&CT1=0>

Vládní návrh na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů, sněmovní tisk 574/0, 2008. In [psp.cz](https://www.psp.cz) [online]. [cit. 2024-06-17]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=574&CT1=0>

Vládní návrh zákona ze dne 15. 1. 2024, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, sněmovní tisk 616/0, 2024. In [psp.cz](https://www.psp.cz) [online]. [cit. 2024-06-17]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=232611>

Vývoj registrované kriminality v roce 2022. In [policie.cz](https://www.policie.cz) [online]. [cit. 2024-04-20]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/vyvoj-registrovane-kriminality-v-roce-2022.aspx>

Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2022, tabulková část I. In verejnazaloba.cz [online]. [cit. 2024-05-04]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2023/06/Tabulkov%C3%A1st%C4%8D%C3%A1st-I.pdf>

Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2022, tabulková část I. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2023/06/Tabulkov%C3%A1%C4%8D%C3%A1st-I.pdf>

Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2022, tabulková část I. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2023/06/Tabulkov%C3%A1%C4%8D%C3%A1st-I.pdf>

Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2022, textová část. In verejnazaloba.cz. [cit. 2024-06-03]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/nsz/cinnost-nejvyssiho-statniho-zastupitelstvi/zpravy-o-cinnosti/zprava-o-cinnosti-za-rok-2022/>

Seznam použitých právních předpisů

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok, v znení neskorších predpisov

Seznam použité judikatury

Nález Ústavního soudu ze dne 4. 2. 2020, sp. zn. I. ÚS 1860/19. In usoud.cz.cz [online]. [cit. 2024-06-12]. Dostupné z: https://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/Tiskova_mluvci/Publikovane_nalezy/2020/I._US_1860_19_an.pdf

Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 15. 7 2015, sp. zn. 6 To 239/2015. In beck-online.cz [online]. [cit. 2024-06-16]. Dostupné z: <https://app-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=njuwenrsgaztcn27oz4wezlsfuza#>

Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 6. 10. 1999, sp. zn. 8 To 335/99. In aspi.cz [online]. [cit. 2024-06-16]. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/4/15678/1/2/usneseni-rt-c-8-to-335-99-poskozeny-a-lhuta-k-uplatneni-naroku-na-nahradu-skody>

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2020, sp. zn. 4 Tdo 193/2020. In zakonyprolidi.cz [online]. [cit. 2024-06-15]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/4-tdo-193-2020>

Dohoda o vině a trestu

Abstrakt

Tato diplomová práce se věnuje institutu dohody o vině a trestu, která je alternativním způsobem řešení trestních věcí. Dohoda o vině a trestu spočívá v tom, že se státní zástupce a obviněný dohodnou na zákonem požadovaných náležitostech, přičemž obviněný prohlašuje, že spáchal skutek, za který je stíhán. Účelem dohody o vině a trestu je zrychlení a zefektivnění řízení, čímž dochází k šetření nákladů jak státu, tak obviněného. Významným důvodem zavedení bylo také zabránění sekundární viktimizace poškozených, jejichž psychické zdraví je v trestním procesu ohroženo. Jedná se stále o relativně mladý institut, neboť byl do českého právního řádu zaveden v roce 2012 a významně byl novelizován v roce 2020, od kdy jeho využití v trestním řízení stoupá.

Diplomová práce je rozdělena do sedmi částí. První se věnuje zavedení institutu do českého právního řádu včetně uvedení důvodů, které vedly k přijetí této úpravy. V rámci této části je také vymezen samotný pojem dohody o vině a trestu. Druhá část analyzuje dohodu o vině a trestu *de lege lata*. Je zde zkoumána platná právní úprava včetně novelizací. Prostor je věnován také jednotlivým subjektům, které mají svou roli v procesu řízení o dohodě. Ve třetí části je probírána problematika zařazení dohody mezi odklony. Jsou zde definovány odklony v užším a širším smyslu a dohoda o vině a trestu je zařazena mezi odklony v širším smyslu. V následující části je řešen vztah mezi institutem a základními zásadami trestního řízení, zda a v jakém rozsahu jsou v rozporu. Pátá část srovnává českou úpravu s úpravou slovenskou, kterou se česká právní úprava inspirovala, neboť na Slovensku byla dohoda o vině a trestu zavedena již v roce 2006. Šestá část poskytuje vhled na praktickou stránku věci, tedy na využitelnost dohody o vině a trestu v praxi. Poslední část je věnována navrhovaným úpravám *de lege lata*.

Klíčová slova

Dohoda o vině a trestu, konsenzuální způsob řešení trestních věcí, alternativní způsoby trestního procesu

Plea bargain

Abstract

This thesis focuses on the institution of plea bargaining, which is an alternative way of resolving criminal cases. A plea bargain consists of the prosecutor and the accused agreeing on the elements required by law, whereby the accused declares that he has committed the act for which he is being prosecuted. The purpose of the plea bargain is to expedite and make the procedure more efficient, thereby saving costs for both the State and the accused. An important reason for its introduction was also to prevent secondary victimisation of the victims whose mental health is at risk in the criminal process. It is still a relatively young institution, having been introduced into the Czech legal system in 2012 and significantly updated in 2020, since when its use in criminal proceedings has been increasing.

The thesis is divided into seven parts. The first one deals with the introduction of the institute into the Czech legal system, including the reasons that led to the adoption of this legislation. The concept of plea bargaining is also defined in this part. The second part analyses the plea bargain *de lege lata*. It examines the legislation in force, including revisions. Consideration is also given to the various subjects that have a role to play in the plea bargaining process. In the third part, the issue of the inclusion of plea bargaining among the diversions is discussed. Diversions in the narrower and broader sense are defined and the plea agreement is classified as a diversion in the broader sense. In the following section, the relationship between the institute and the basic principles of criminal procedure is discussed, whether and to what extent they conflict. The fifth part compares the Czech legislation with the Slovak legislation, which the Czech legislation was inspired by, as the plea bargain was introduced in Slovakia already in 2006. The sixth part provides an insight into the practical side of the matter, i.e. the applicability of the plea bargain in practice. The last part is devoted to the proposed *de lege lata* adaptations.

Key words

Plea bargain, consensual resolution of criminal cases, alternative methods of criminal procedure